...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 34 (13350)
1971 оной февралиин 10, среда

Сэн 2 мүнгэн

...Хурамхаанай леспромхозой нүхэр В. Парамоновой хүтэлбэритэй бага комплексно бригада нёдондо 36 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ уялга абаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэжэ, хамта ...мянган кубометр модо бэлэдхээ. Мүнөө жэлдэ бүри ехэ ...абанхай. Энээн тухайгаа нүхэр В. Парамонов хөөрэнэ.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...ОРИҺОНДОО ХҮРЭХЭБДИ

...партиин ээлжээтэ съезд... үдэрэй ойро болохо ...хүн бүхэн ажа... эршэ шангадхана. ...ямар амжалтатай... партиин XXIV съездые угтахэшэ хаб гээд хүн бү... өөрэһөө асуудаг болоо. ...соо хэгдэһэн юумэн ...бэзэ.

...Хурамхаанай леспромхо... үзэе. Тус леспромхозой ...энэ табан жэл соо модо ...эхилһэн. Түрүүшын лэ ...эдэбхи үүсхэлтэйгээр ху... даабаряа дүүргэхэ гэжэ ...бэлэй. Василий Щуки... бага комплексно бри... һара бүри хоёр мянган ...дээшэ модо бэлэдхэ... ажалай үльгэр жэшээ ...эхилһэн. Түрүүшүүл... ...гүйн тула бэшэшье ...габшагайгаар хүдэлдэг ...бага комплексно бригада... автомашинын жолоошод ...мурысэжэ эхилээ ...даабаряа дүүргэдэг... үгы шахуу болоо.

...шэнэ онол арга хэрэг... ...һаа, эндэхи тужа ...ехэ модо бэлэдхэхэ ...бии байгаа бшуу. ...эндэхи тужын газа... тэгшэ, үбэлдөө хэды... болодог һаа, саһан ...Тиимэһээ үбэлдөө ...модо таллуулан шэ... байдаг шуу. ...халаан хахад соо ...турша һаа яаха юм ...түрөө бэлэй. Энэ үүс... леспромхозой хүтэлбэ... хүдэлмэришэд бултадаа ...дэмжээ һэн. Тиигэжэ леспромхозой хүдэлмэри... хахад соо модо бэлэд... Хэрбээ урдань модо ...шэрэдэг ТДТ-75 трак... ...орйдоол 7 час ...һаа, мүнөө 11—12 ...ашагланабди. Энээнэй ашаар долоон хүнһөө бүридэһэн бага комплексно бригаданууд сүүдхэдээ 140—150 кубометр модо бэлэдхэдэг болоо гэхэ гү, али хүн бүридөө 22—23 кубометр модо бэлэдхэнэ. Леспромхозоймнай модошод отологдоһон модо таллуулан шэрэхын тула 15 трактор хэрэглэхэ юм аад, мүнөө оройдоол 8 трактор ашаглана. Модо бэлэдхэхэ шэнэ технологи хэрэглэһэнэй ашаар, бидэнэр һара, жэл бүри даабаряа үлүүлэн дүүргэнэбди. Тиигэжэ леспромхозоймнай хүдэлмэришэд табан жэлэйнгээ даабари болзорһоонь холо урид дүүргээ бэлэй. Харин минии даадаг бригадын модошод 1970 ондо 36 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр абаһан уялгаяа 48 мянган кубометртэ хүргэжэ, ехэхэн амжалта туйлаа. Теэд бидэнэр туйлаһанаараа һанаагаа амараад байдаг бэшэбди. Арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхэ, ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха шухалын шухала зорилгонуудые урдаа табинабди.

Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 7200 кубометр модо бэлэдхэхэ даабарияа мартын арбанда дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур үшөө 2800 кубометр модо бэлэдхэхэ, жэлэй туршада 41 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн социалис уялга түрэл партиингаа съездэ зорюулан абаа һэмди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула олон бэрхэшээлнүүдые дабаһан байнабди. Юуб гэхэдэ, мүнөө жэлдэ манай хүдэлдэг Шэлбэнгын тужа соо хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэээр саһан орожо, модо таллуулан шэрэхэдэ нилээд һаад хэ.э. Теэд манай леспромхозой модошод энэшье бэрхэшээлые дабажа гараа. Бригадын гэшүүд январь соо 4100 кубометр модо бэлэдхэжэ, һарынгаа даабари аяар 60 процентээр үлүүлэн дүүргэһэн байна. В. Щукинай, В. С. Белохатюковай бригаданууд мүн лэ даабаряа холо үлүүлэн дүүргээ.

Ажалай эршэтэ охин соогуур үдэр хоногуудай үнгэрэн ошохо тума мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Бидэнэр партиин «XXIV съездын нэрэмжэтэ бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула бүри эршэмтэйгээр ажаллажа байнабди.

Бригадымнай бүхы гэшүүд энээниие һайн ойлгодог, мэдэдэг гэшэ. Тиимэһээ ехэ эдэбхи үүсхэл гаргажа хүдэлнэ ха юм. Модо отолдог Федор Голубевые хараад үзыт! Энэ хүмнай холын Ленинградай областьһоо Буряад орон ерэжэ, модошоной мэргэжэл шудалһан нүхэр. Хамтадаа Хүрбын леспромхоздо үни удаан хүдэлһэн байнабди. Удаань Хурамхаанай леспромхоздо ошожо, шэнэ бригада эмхидхээд, мүнөө хүрэтэр суг хүдэлжэ байнабди. Федор «Дружба» хюрөөгөөр модо отолходоо бэрхэ юм. Мүн лэ шадамар бэрхээр трактор жолоододог. Сэхыень хэлэхэдэ, ойдо модо бэлэдхэхэ бүхы мэргэжэл шудалһан байна.

Григорий Елшин хэды залуушье һаа, модо отолходоо шадамар юм. Һаяшаг Федор Голубевой үбшэлхэдэ, тэрэ модо отолоо. Теэд Гриша муугаар хүдэлхэ, даабаряа дүүргэнгүй һалахабди гэжэ бидэнэр айгаагүйбди. Юуб гэхэдэ, Григорий Федорһоо дутангүй хүдэлхэ гэжэ этигэһэн байгаабди. Тиигэжэ январиин эхинһээ сүүдхэ бүри 150—160 кубометр модо бэлэдхэһэн зомди. Манай бригадын гэшүүд иимэ ажалша габшагай зон юм даа. Эдэнэр бултадаа трактористын мэргэжэл шудалһан байна. Ажалаа эхилхын урда тракторайнгаа дэргэдэ бригадаараа сугларжа, деталь бүхэниинь һайса шалгажа үзөөд, шорой тооһонһоонь сэбэрлэдэг гээшэбди. Тиимэһээ тракторнай хүдэлмэриин үедэ эбдэржэ, минута соошье һаад үзүүлдэггүй. Зарим нэгэн ехэл гайхаһан янзатайгаар: — хайшан гээд иимэ ехээр модо бэлэдхэнэ гээшэбта.— гээд асуудаг. Хэдэн мэргэжэл шудалаад, эбтэй эетэйгээр, бэе бэедээ этигэл ехэтэйгээр хүдэлөө һаа, амжалта туйлахал байхат гээд харюусадаг зомди.

Бидэнэр партиин ээлжээтэ съездэ зорюулан абаһан уялгаяа дүүргэжэ байһандаа омогорхонобди. Үшөөл ехэ модо бэлэдхэхэ арга боломжо бии гээд найдуулха дуран хүрэнэ.

В. ПАРАМОНОВ,
Хурамхаанай леспромхозой бага комплексно бригадын бригадир.

ТҮРҮҮШЫН 2500

«Авангард» колхозой отарануудта 2500-гаад хурьган гараба. Хонишод, хурьгашад нэгэшье түл гарзада оруулхагүй гэжэ оролдоно. Тэдэнэр хээлитэй хонидоо, хурьгадаа нарин һайнаар харууһална.

Илангаяа И. С. Черных гэгшын даадаг хонишодой бригадада шэнэ түл һайнаар абтажа байна. Эндэхи хонишод эбтэй эетэйгээр ажаллажа, хүн бүхэн даалгагдаһан хүдэлмэреэ шадабаритайгаар хэнэ. Тиигэжэ эдэнэр отарынгаа зуун хонин бүриһөө 80 хурьгатай болонхой. Отарын хонишод К. Китаев, Н. Черных гэгшэд даалгагдаһан хэрэгтээ харюусалга ехэтэйгээр хандана. Түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ тэдэнэр зуун хонин бүриһөө адагынь 90 хурьга томо болгохо, хонин бүриһөө 4 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха зорилготой.

Тэрэшэлэн ахалагша хонишон И. И. Грудининай отарынхид хурьгадаа эмхитэй, гуримтайгаар абажа байнхай. Эндэ аха дүү Марк, Михаил Щербаковтон жэшээтэ һайнаар ажаллана. Мүнөө энэ отарынхид 350 хурьга абанхай.

А. БОДОЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

ГРАМОТАДА ХҮРТЭБЭ

Мирон Филимонович Солдатов — Хүрбын совхозой түрүү механизатор мүн. «ДТ-75» трактораар 1432 гектар зөөлэн хахалалга хэжэ, нёдондо трактористнуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ тэрэ түрүүлээ бэлэй. Тиихэ зуураа 125 килограмм горючи, тоһо алмаһан байха юм.

Нүхэр Солдатов даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэхээр, харюусалгатайгаар хандадаг хүн. Булад «хүлэгөө» ходоодо һайн шанартай байлгадаг, саг соонь заһабарилдаг юм. Эгээл тиимэһээ совхозой механизаторнууд болон хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие хүндэлдэг, хэһэн бүтээһэн ажалаарнь омогорходог шуу.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнгаа түлөө М. Ф. Солдатов Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаһан байна.

Д. НАЙДАНОВ.

Табан жэлэй дүн

ЗАГАРАЙН, ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГУУДАЙ МҮРЫСӨӨН

Республикын нииислэл хото — Улаан-Үдэ шадарай эдэ хоёр аймагай ажахынууд үнгэрһэн табан жэлэй туршада хоорондоо мүрысэжэ, хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Энэнь доро толилогдоһон тоо, барнмтануудаар гэршэлэгдэнэ.

	Загарайн аймаг	Прибайкалиин аймаг
Гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые худалдалгаар 8-дахи табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр):		
Орооһо тарян	101	115
хартаабха	96	99
овощ	83	101
мяхан	105	122
һүн	103	105
үндэгэн	135	86
ноохон	111	54
Адууһа малай олошорһониинь (1965 онтой жэшэхэдэ процентээр):		
үхэр	105,7	129,5
тэрэ тоодо үнеэд	112,4	128,6
хонин	137,1	—
адуун	97,2	96,0
гахай	96,5	303,6
шубуун	29,3	6,0
Хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса (гектар бүриһөө центнерээр):		
орооһо тарян		
—1965 он	9,7	11,6
—1970 он	9,3	10,7
хартаабха		
—1970 он	58	67
үбһэн		
—1965 он	6,3	8,9
—1970 он	11,0	14,3

	Загарайн аймаг	Прибайкалиин аймаг
Адууһа малай ашаг шэмэ: Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн (кг)		
—1965 он	1592	1865
—1970 он	1833	2013
Хонин бүриһөө абтаһан ноохон (кг)		
—1970 он	2,8	—
Шубуун бүриһөө абтаһан үндэгэн		
—1965 он	111	84
—1970 он	130	—
Зуун үнеэн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн тугал		
—1965 он	81	93
—1970 он	62	79
100 хонин бүриһөө түлжүүлэгдэһэн хурьган		
—1965 он	79	59
—1970 он	76	—
Бүхыдөө түлжүүлэгдэһэн поршоонхо		
—1965 он	4233	1888
—1970 он	4163	4667
100 гүүн бүриһөө түлжүүлэгдэһэн унаган		
—1970 он	53	60
Гүрэндэ тушаагдаһан малай дунда зэргын шэгнүүр (килограммар):		
үхэрэй		
—1965 он	254	267
—1970 он	340	340
хониной		
—1965 он	32	—
—1970 он	37	—
гахайн		
—1965 он	76	47
—1970 он	71	79

Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааха, худалдаха табан жэлэй түсэб дүүргэлгээр Загарайн аймагай ажахынууд түрүүлжэ гараа. Гэбэшье энэ аймагай ажалшад гүрэндэ овощ, хартаабха худалдаха түсэбөө дүүргээгүй үлөө. Зүгөөр Прибайкалиин аймагай колхозууд гүрэндэ хартаабха, үндэгэ, ноохо тушааха даабаряа дүүргээгүй. Город шадарай эдэ аймагуудта овощ, хартаабха, үндэгэ худалдаха түсэбөө дүүргэхэ гээшэ түрүүшын эрилтэ болоно бшуу. Тиимэһээ шэнэ табан жэлдэ эдэ аймагуудай ажалшад энэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха ушартай.

Табан жэлэй туршада мүрысэгшэ аймагууд үхэрнүүдэй, тэрэ тоодо үнеэдэйнгээ тооё олошоруулха талаар амжалтатай гараба. Прибайкалиин аймаг үхэрнүүдээ 29,5 процентээр, үнеэдээ 28,6 процентээр олошоруулһан байна. Загарайн аймагай ажахынууд хонидоо 37,1 процентээр олон болгоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ Прибайкалиин аймагай ажахынууд гахай үсхэбэрнлгэдэ анхарал табижа, тооень эрид олошоруулаа. Тиин эдэ аймагуудта үнгэрһэн табан жэлэй туршада адуунайнь, шубуудайнь тоо үсөөрһэн. Энэнь гэмшэлтэй.

Һү һаали дээшэлүүлгээр Прибайкалиин аймагайхид түрүүлжэ ябана. Эдэнэр 1970 ондо үнеэн бүриһөө 2 мянга гаран килограмм һү һаажа шадаа. Загарайн аймагай ажахынууд энээндэ хүрөөгүй. Город шадарай эдэ аймагуудай колхоз, совхозууд саашадаашье үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлхэ талаар ехэ оролдохо уялгатай. Загарайн аймагай ажахынууд ноохо багаар хайшална, республика дотороо гээгдэнэ.

Мүрысэгшэ аймагууд һүүлэй табан жэлэй туршада түл абалгаараа, тэдэнээ түлжүүлгээрээ уруугаа ороһон байна. Тиигэжэ мүнөө үедэ зуун эхэ мал бүриһөө үсөөн тугал, хурьга, унага түлжүүлнэ.

Гүрэндэ тушаагдадаг малай шэгнүүр дээшэлүүлгээр эдэ аймагуудай ажахынууд нёдондо яһала амжалтатай гараа. Илангаяа үхэрнүүдые һайнаар бэлшээн, шахан таргалуулжа, гүрэндөө тушаадаг болоо. Энэнь һайшаалтай.

Дурсагдагша аймагуудай колхоз, совхозууд энэ үедэ сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар нилээд амжалта туйлаа. Жэшээнь, Прибайкалиин аймагайхид нёдондо бүхы сабшалангай гектар бүриһөө 14 центнер үбһэ хуряаһан байха юм. Зүгөөр эдэ хоёр аймагта таряалангай ургаса бага зэргэ доошолоо. Энээниие юугээршье сагааруулхын аргагүй. Имагтал агротехническэ эрилтэнүүдэй нарнинаар сахигдадаггүйһөө, һайн шанартай үрэһэ бэлдэдэггүйһөө иимэ ушар тохёолдоо бшуу. Шэнэ табан жэлдэ эдэ аймагуудай ажалшад эдлүүриингээ газарай ашаг үрэ эрид дээшэлүүлхэ хэмжээ абаха болоно.

...ДОЛООН ПРОЦЕНТЭЭР

...партиимнай ээлжээтэ съезд дүтэлжэл ...энэ үдэрые ажалай бэлэгтэйгээр угтаха ...оймнай ажалшан бүхэн оролдоно. Ма... Галуута Нуурай шахтоуправлениин 7/8 шах... ...шэд мүн лэ тиимэ хүсэл эрмэлзэл ...анхай. Эдэнэр байгша оной эхиндэ дээ... ...гдэһэн социалис уялга абаһан байна. ...сагые хүсэдөөр, оньһон техникэ бү... ...тэйгээр ашаглажа, нэгэдэхи кварталай ...гадуур 500 тонно нүүрһэ малтаха ...га соонь бэшээтэй.

7/8 шахтын нүүрһэшэдэй дунда мүрысөөнэй эршэ улам шангадана. Һүүлэй үедэ эндэ даабаряа дүүргэдэггүй бригада үгы шахуу болонхой. Нүүрһэшэдэй ажалда элдэб бэрхэшээл (газар дорохи уһан, шулуун байсанууд) дайралдажа, ажалыень һаатуулдаг гээшэ. Б. Бальжиновай, Социалис Ажалай Герой Г. Тучиновай даадаг проходчигуудай бригаданууд ямаршье бэрхэшээлэй тохёолдоо һаа, метр, сантиметрээршье урагшаа дабшаһан лэ байдаг. Эдэнэр нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 56 метр газар малтаха гэжэ уялга абаһан. Январь һарада 210 метр малтаха аад, 228-да хүргөө. Тиимэһээ эдэнэр абаһан уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотой гээд сэхэ хэлэмээр.

Тус шахтын хүдэлмэришэд ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, энээнэй ашаар нэгэдэхи квартал соо ажалайнгаа бүтээсые 3 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн уялга абаһан байгаа. Мүнөө ажалайнгаа бүтээсые долоон процентээр дээшэлүүлэнхэй.

Г. КАПУСТИН,
Галуута Нуурай шахтоуправлениин салин хүлһэнэй таһагые даагша.

Ажалай ехэ амжалта

ЗАКАМЕНСК. (Телефоноор абтаба). КПСС-эй ээл...тэ XXIV съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ ...соһон аймагай колхоз болон совхозуудай малшад ...лай ехэ амжалта туйлаба. Эндэхи ажахынууд шэ... жэлэй түрүүшын квартал соо хамта дээрээ 6100 цент... мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй байбал, мүнөө ...7 центнер тушаагаад байна. Тиигэжэ кварталайнгаа ...бые болзорһоонь холо урид дүүргэбэ.

...анагын, Баян голой совхозууд, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Дружба», «Коммунизмын зам» колхозуудай малшад ...анһаа һайн үрэ дүнгүүдтэй. Эдэ ажахынууд жэлэй тү...шын хахад соо гүрэндөө мяха тушааха түсэбөө ...ргэнхэй.

Мяханай комбинадта тушаагдаһан эбэртэ бодо ма... толгой бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 302 килог...м болоһон байна. Илангаяа «Победа» колхозой ша...алнууд ехэ шэгнүүртэйгээр—толгой бүриин 374 ...граммтайгаар абтаа. Тиихэдэ Баян голой совхо... гүрэндэ тушааһан эбэртэ бодо малай 95 процентнь ...ан сэгнэлтэтэйгээр абтаһан байна.

Ф. ДУДАРЕЕВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

— Үбэлжэлгын үедэ бүхы хонидоо тураажа, зүдэрөөнгүйгөөр ондо оруулхабди,—гэжэ Зэдын «Мир» колхозой ахалагша хонишон Вато Баинов (зүүн таладань) хөөрэнэ. Хонишон Б. Чойдоров тэрэ хоёр 600 гаран түлгэ даажа абаад, һайнаар харууһалжа байна.
Т. ГАРМАЕВАЙ фото.

...ошордомо дэхэо

ХҮЙТЭН БАЙРА, ХООҺОН ТУГАЛНУУД

Январь һарын янгинама хүйтэн хаһа һэн. Үдэшэ, үглөөнэй ...бар үхэр малые шэмэрүүнээр ...ража. нилээд тохинуулжа ...ан үе. Эгээл иимэ сагта ...ын аймагай «Дружба» кол... ...й Боро-Хоройн фермэ дээгүүр ...абди.

Тус ажахын хүтэлбэрилэгшэ... мэргэжэлтэдэй хэлэһэнэй ...ор, эндэхи фермын тугалнууд ...ээ хүхэжэ, тобир тарганаар ...жүүлэгдэжэ, үдэр бүри шэг... ...рээ нэмээжэ байна гэжэ ойл... ...һон байгаабди. Теэд тэрэмнай ...нан дээрээ тиимэ бэшэ байшоол.

— Мүнөө жэл малаа арай ша... ...ай үбэлжүүлжэ байнабди. Малай шэгнүүр нэмээхые һанахашье юумэн байхагүй, яажа арга хүргаа бэдэржэ, амиды голтойгоор хүхэ ногоон дээрэ гаргагшаабди,—гэжэ ахалагша үхэршэн Елена Колоскова, тэрэнэй туһалагша Иван Федорович Лысиков ехэл һанаанда хатангяар, сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэнэд.—Харыт даа, тугалаймнай байра, малаймнай дал хорёо...

Табан ханатай зэнхэгэр хүйтэн гэр. Тухайлхада, нэгэ хахадтань үнеэд түрэдэг янзатай, нүгөө хахадынь—нарай тугалай байра хэбэртэй. Эндэнь һандарһан пеэшэнгэй үлэгдэл, бутарһан хирпинсэнүүд обоолоотой.

— Пеэшэнгээ заһажа түлеэд, тугалайнгаа байра дулаасуулхаяа яанат,—гээд малшадһаа асуубабди.

— Энээниие заһажа байха забда сүлөөшье болодоггүй, тиигээдшье сусал түлеэн байхагүй. Бригадирнай мартаа юм гү, али юрэл хайхарнагүй хаш даа,—гэжэ харюусанад.

Тугалай байрын үглууда һаяхан гараһан хоёр нарай тугал һунашаһан хэбтэнэ. Ягаадшье тобир тарганууд байхаб—байрань хүйтэн, хүхэһэн һүндөө саданагүй, үнеэд һайса хооллуулагданагүй ха юм. Декабрь һара соо нормын ёһоор 50 центнер бутаруулагдаһан талхан үнеэдтэ үгтэхэ байһан һаа, оройдоол 25 центнерынь фермэдэ асарагдаа. Тиихэдэ буйлуулагдаһан шэмэтэ тэжээл тугалнуудта орой эдюулэгдээгүй бшуу.

Минеральна бодосоор ба витаминаар элбэг тэжээл эдидэггүй, эхынгээ һүндэ хүсэд сададаггүй тугалнууд хаанаһаа шэгнүүрээ нэмээхэб? Саашадаа ямар мал болохоб? Энээн тухай бригадир Б. Жамбалов, отделениие даагша Ж. Гармаев бодомжолжо үзөөд, зохисотой хэмжээ абахаар болоо. Сэхыень хэлэхэдэ, «гэмынь урдаа, гэмшэлэнгынь хойноо» гэһэн арадай мэргэн үгэнүүд эдэнэртэл тудана.

П. БЕЛОУСОВ,
Т. БАИМИН.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

Индохитадтахи дайнай һүжэрөөлгые дары болюулха гэһэн шанга эрилтэ бүхы дэлхэйн арад зон табина

Советскэ Союз

Лаос худар американ-сайгон эзэрхэг түримхэй сэрэгүүдэй добтолон ороһые буруушаалгын митингнүүд дээрэ «Лаосһоо бузар гараа зайлуулагты!», «Американ империалистнуудые үзэн яданабди» гэһэн үгэнүүд дуулдана.

— Америкын Холбоото Штадуудай эзэрхэг түримхэй шэнэ ябуулгануудынь Индохитадтахи байдалые улам түбэгтэй болгобо,—гээд «Электропускатель» гэжэ Тбилиссиин заводой коллективэй митинг дээрэ слесарь-хабсаргагша И. Салухашвили хэлэбэ. Ямаршье зэмэгүй хүнүүдэй улаан шуһан Лаосой газар дээрэ адхаржа байна. Эрхэ сүлөөгэйнгөө, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэгшэ арадые американ эзэмдэгшэд, тэдэнэй сайгон туһамаршад богоолшолхоёо хүсэнэ. Бүхы совет хүнүүд, түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн бүхыдөө эзэрхэг түримхэйшүүлэй гэмтэ үйлэ хэрэгтэнь дураа гутан зэбүүрхэнэ.

— Лаосой амгалан тайбан тосхонуудые американ самолёдуудай зэрлиг муухайгаар бомбодожо, буудажа, энэ ороной газар дайдые американ солдадуудай гэшхэжэ байхадань, США-гай засагаархид эб найрамдал хүсэжэ байһан хэбэртэйгээр шашалдана.—гээд «Бакинский рабочий» гэжэ машина бүтээлгын заводой хүдэлмэрилэгшэдэй митинг дээрэ тус предприятиин парторганизациин секретарь Мамед Кулиев мэдүүлбэ.—Индохитадай асуудалые буу зэбсэгэй хүсөөр шиидхэхэмнай гэжэ США-гайхид бодоо, теэд тэдэнэй балмад тэнэг политикань буруу һүрэхэ.

Электронно техникын Ташкентын заводой коллективэй һанамжа элирхэйлхэ зуураа, хабсаралгын цехэй начальник Х. Таджиев Лаос худар сэрэгээр добтолон оролгые зэбүүрхэн буруушааба.

— Эзэмдэлгын сэрэгүүдые Лаос ба Камбоджоһоо гаргахые шангаар эринэбди,—гэжэ оратор мэдүүлбэ.

— Американ империалистнуудай, тэдэнэй сайгон зарасанарай Лаосто эсэргүү добтолгонь США-гай гадаадын политикын гутамшаг шэнэ хуудаһан болоно,—гээд таджик колхозой механизатор Бобомурод Баратов хэлэбэ:—Вашингтоной засагаархидай эзэрхэг түримхэй дайгаа үргэдхэжэ, Зүүн Урда Азидахи национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөе буу зэбсэгэй хүсөөр дарахаяа һэдэжэ байгаашыень Индохитадта боложо байгаа ушарнууд харуулна.

• • •

Хилын саана

БЕРЛИН. 95 ороной эхэнэрнүүдэй 107 эмхиие нэгэдүүлэгшэ Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын демократическа федераци Лаосто эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй добтолгые бүхы дэлхэйн үй түмэн эхэнэрнүүдэй нэрэһээ зэбүүрхэн буруушаана. Индохитадай арадуудай тэмсэлые бүри шангаар дэмжэхые уряална гэжэ тус федерациин Берлиндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

ХЕЛЬСИНКИ. Индохитадта эзэрхэг түримхэй дай һүжэрөөлгые буруушааһан олон зоной митинг «Финляндидахи эб найрамдалай тала баригшад» гэжэ эмхиин үүсхэлээр Хельсинкидэ болобо.

БУЭНОС-АЙРЕС. «Вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын хүдэлөөн» гэжэ эмхи США-гай болон тэдэнэй союзнигуудай сэрэгые Вьетнам, Камбоджо ба Лаосһоо дары гаргаха гэһэн эрилтэ табиба.

(ТАСС).

Һарын дүрбэдэхи үдэрэй программа „Луноход-1" бэелүүлжэ эхилбэ

ЗАМБУУЛИНАЙ АЛАС ХОЛЫН БАРИСАА БЭЕЛҮҮЛДЭГ ЦЕНТР. (ТАСС). Өөрөө ябадаг научна лаборатори туршалга хэхэ ээлжээтэ программа февралиин 6-да бэелүүлжэ эхилбэ.

«Луноход-1» гэжэ оньһото аппарадтай радиогоор холболдохо сеанс 5 час шахуу саг соо февралиин 7-до үнгэргэгдэбэ. Тэрэ сеансын үедэ луноход хойшоо зүглэн, 323 метр дабшаба.

Луноходой оньһото түхеэрэлгэнүүд гэмгүй һайнаар хүдэлнэ.

В. УЛЬБРИХТ МОСКВА ЕРЭБЭ

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Вальтер Ульбрихт һамгантаяа Советскэ Союзда амархын тула КПСС-эй ЦК-гай уряалаар февралиин 8-да ерэбэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй Уран зураашадай союзай правлениин пленум

Москвада февралиин 8-да нээгдэһэн РСФСР-эй Уран зураашадай союзай правлениин IV пленум «Мүнөө үеын байдал ба уран зурааша» гэһэн искусствын шухала асуудал хэлсэжэ байна. Уран зураашад, урашуул партиин XXIV съездые угтуулан хэхэ ажалайнгаа түсэб зүбшэн хэлсэхын тула сугларба. РСФСР-эй Уран зураашадай союзай правлениин түрүүлэгшэ Г. Коржев пленум дээрэ элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

Газарта бусаха замда

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). «Аполлон-14» гэжэ замбуулинай онгосо Газарта бусаха ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр. Космонавтнуудай бэень элүүр һайн.

АНТАРКТИДАДА СОВЕТ ШЭНЭ СТАНЦИ БАРИГДАЖА ЭХИЛБЭ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС-ай корр.). Полярна мэдээжэ капитан Белоусовай нэрээр нэрлэгдэһэн хушууһаа холо бэшэ, Отсын эрье шадарай хабсагай дээрэ «Ленинградская» гэжэ Антарктидын совет шэнэ станци баригдажа эхилбэ.

Суулгын совхоз—олзотой ажах

ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЫЕНЬ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

Шэнэ жэлэй эхиндэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд жэл соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүн согсолдог, һалбари бүхэнэйнгөө ажалые али бүхы талаһаань нарибшалан шэнжэлжэ үзэдэг, олзо доходоо бүридхэлдэ абадаг гээшэ бэзэ. Мүнөө эгээл харюусалгатай үдэрнүүд эхилэнхэй. Юуб гэхэдэ, табан жэлэй дүн гаргагдажа, саашанхи зорилгонууд тодорхойлогдоно бшуу. Тиимэһээ совхозоймнай хүдэлмэришэн бүхэн үрэ дүнгүүдээ урдахи жэлнүүдтэй жэшэжэ үзэнэ, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлнэ.

Совхозой хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын, наймадахи табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн юм. Иимэ ехэ харюусалгатай уялга бэе дээрээ даажа абаад байхадаа, «Түсэб—хуули, уялга—нэрэ хүндын хэрэг» гэһэн зорилготойгоор эдэ жэлнүүдтэ ажаллажа гарагдаа.

Юһэдэхи табан жэлэй богоһо алхажа ороод байхадаа, үнгэрһэн жэлнүүдтэ ажахыгаа хүгжөөхэ талаар шэнэ алхам хэгдээ гээд хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди. Мал ажалай ба тараан ажалай гол продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха табан жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Гүрэндэ ороохо тушааха түсэб 109,3 процент, һү—110,7, мяха—100,7, ноохо—121,7, үндэгэ 116,3 процент дүүргэгдэһэн байна. Ниитын малай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлээ.

Материально-техническэ хүсэеэ бэхижүүлхэ, хараалһан түсэбөө бэелүүлхэ талаар гүрэн түрэһөө туһаламжа абаабди, абанашьебди. Жэшээнь, 1969 ондо энэ хэрэгтэ гүрэнһөө 291 мянган түхэриг абаһан байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 507 мянган түхэриг абтаа. Совхознай 1968 ондо хоёр ажахы боложо хубаарһан. Тиихэдээ манай совхозой гол фондынь 2 миллион 291 мянган түхэригэй байһан һаа, үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада бүхы зөөримнай 548 мянган түхэригөөр ургаа гэхэ гү, али 2 миллион 839 мянгада хүрэһэн байна. Энэ жэлэй январиин нэгэнэй байдалаар бүхы экономическа дүнгүүднай хүсэд гараадүй. Тиигэбэшье уридшалан тооложо үзэхэдэ, гол фонднай 3 миллионһоо һураггүй дээшэ гарахаар хүлеэгдэнэ. Мүнөө ажахыдамнай 82 трактор, 35 комбайн, ашаанай 24 автомашина болон бусад оньһон түхеэрэлгэ бии.

Эдэ жэлнүүдтэ культурна ажаһуудалай болон үйлэдбэриин горитой барилга хэгдээ. Түсэбэй ёһоор МТМ, котельнэ, гараж, пожарна депо, ороохоной хоёр склад, малай байра, залуу малые шахан таргалуулха комплексно байра, хонидой долоон хотон, соёлой байшан, хүүгэдэй гурбан саад, хоёр һургуули, интернат, почто, амбулатори, хүдэлмэришэдэй хоёр квартиратай 15, нэгэ квартиратай 10 гэр бариха гэжэ хараалагдаһан юм. Гансал соёлой байшангһаа бэшэниинь булта ашаглалгада үгтөө. Соёлой шэнэ байшан мүнөө баригдажа байнхай. Байгша ондо тэрэнээ ашаглалгада үгэхөөр хараалнабди. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада 537 мянган түхэригэй барилга хэгдээ.

Ажахын материально-техническэ хүсэнэй эрид хүгжэхэдэ, ниитын малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл олгогдоо бшуу. Үнгэрһэн табан жэлдэ манай малшад, механизаторнууд, таряашад, сабшалан һайжаруулагшад ажалай ехэхэн амжалта туйлаһан байна. Түсэбһөө гадуур гүрэндэ 10408 центнер таряа, 5971 центнер һү, 212 центнер мяха, 764 центнер ноохо, 339 мянган үндэгэ тушааһан байнабди.

Эдэ жэлнүүдтэ ниитын малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө малшад, хонишоднай хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллажа гараа. Жэшээнь, табан жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 300 килограмм һүн, хонин бүриһөө 600 грамм ноохон урдынхиһаа ехээр абтаа гэхэ гү, али нёдондо үнеэн бүриһөө 1730 килограмм һүн һаагдаа, хонин бүхэнһөө 3,1 килограмм ноохон хайшалагдаа. Гадна эбэртэ бодо мал 115 толгойгоор, хонин—5910, тэрэ тоодо эхэ хонид 800 толгойгоор олошороо.

Табан жэлэй түсэб зохёоходоо,

малай тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулаа һэмди. Нэн түрүүн совхозойнгоо һалбари бүхэниие ажахын тоосоондо оруулаабди. Ажахымнай хони үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэй. Тус һалбариһаа бүри ехэ продукци абаха гэхэдэ, һаад тойбо татадаг шалтагаанууд олон байһан. Жэшээнь, сабшалан, бэлшээримнай ургаса багатай, гэрэ байранууд, кадрнууд дуталдадаг, хонишодой культурна, ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха хэрэг бирагүй байһан юм. Эдэ дутагдалнуудаа усадхаха зорилготойгоор совхозой дирекци, партком, рабочком эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан байна. Ажахын тоосоондо оруулагдаһан хонишодой 37 бригадада сабшалан, бэлшээри даалгагдажа үгтөө, гэр байрануудынь һэльбэн заһабарилагдаа, шэнээр баригдаа, бүхы бригаданууд хонишодоор хүсэлдүүлэгдээ һэн. Эдэ бүхы хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар хонишоднай табан жэлэй һүүлшын жэл—1970 оные ажалай ехэхэн амжалтаар үдэшэһэн байха юм. КПСС-эй ЦК-гай июлиин (1970 оной) Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор түсэбһөө гадуур, дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр гүрэндэ ноохо худалдахадаа, совхознай 30530 түхэриг нэмэжэ абаа. Һаалишаднайшье эрхимээр ажаллажа, совхозойнгоо жасада 19844 түхэриг нэмэлтэ олзо оруулаа. Түсэбһөө гадуур хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ тушааһанайнгаа түлөө үнгэрэгшэ жэлдэ совхознай бүхыдөө 50374 түхэриг нэмэлтэ олзо абаһан байха юм.

Абаһан уялгаяа заатагүй бэелүүлхэ гэһэн зорилготойгоор дэлгэрһэн мүрысөөнэй аша үрэнь энэл даа. Совхоздомнай нэмэлтэ түлбэридэ, материальна талаар урмашуулгада хүртөөгүй хонишод, малшад үсөөн байха.

Тиихэдэ жэл соогоо даажа байһан үнеэдһээ 45 тоннoһоо дээшэ һү һааһан дүрбэн һаалишаднай тус тустаа 50 түхэригэй шанда хүртэһэн. Тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүрые жэл соо дунда зэргээр сүүдхын 700 граммаар дээшэлүүлжэ гараһан хоёр тугалшан 50—50 килограмм шэгнүүртэй тугалда хүртөө.

Совхознай 31893 гектар эдлүүриин газартай. Энэ ехэ баялигаа зүбөөр хэрэглэхэ, гектар бүриһөөнь шадаал һаа ехэ продукци абаха гэжэ оролдогдоо гээшэ.

Тэрэнэй ашаар эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө жэлдээ дунда зэргээр 4207 түхэригэй, хахалагдадаг газарай 100 гектар бүриһөө 11505 түхэригэй продукци абтана. Ажахыдамнай хүдэлмэри хэжэ шадаха 615 хүн тоологдодог. Тэдэнэрэй хүн бүхэндэ хубаарилжа үзэхэдэ, жэлдээ дунда зэргээр 10,1 центнер мяхан, 26,4 центнер һүн, 1,05 центнер ноохон хүртэнэ гээшэ. Энээн дээрэһээ харахада, совхознай хүдэлмэришэ зоноор саг үргэлжэ дуталдажа байдагынь бүрин элирнэ бшуу. Мүнөө жэлдэ 15 айл ондоо тээһээ нүүжэ ерэхээр хүлеэгдэнэ.

Ажахыдаа экономическа хүдэлмэри эрид һайжаруулха гэһэн зорилготойгоор совхоздоо 25 хүнһөө бүридэһэн экономико шэнжэлхэ бюро байгуулаа һэмди. Тэрэниие совхозой главна экономист И. В. Перевалов хэдэн жэл удаагаар хүтэлбэрилнэ. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдһээ гадна, отделенинүүдые эрхилэгшэд, бригадирнар, һаалиин фермэнүүдые даагшад болон үйлэдбэриин түрүүшүүл тэндэ хабаададаг. Тус бюро һүүлэй үедэ хэдэн шухала экономическа асуудалнуудые шалгажа үзэһэн байна. Жэшээнь, һүнэй өөрынь сэн доошолуулха, малай тэжээл гамтайгаар гаргашалха, барилгын ба заһабарилгын хүдэлмэриин салин хүлһэ тоолон гаргаха гэхэ мэтэ асуудалнуудые хаража үзөө. Экономическа болон техническэ һуралсалда бюро анхаралаа ехээр хандуулдаг. Жэл бүри хабар-үбэлэй үедэ мэргэжэлтэд, алба хаагшад болон хүдэлмэришэдтэй хэшээлнүүд үнгэргэгдэжэ, тэндэ үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, абтаһан продукциин үнэ сэн хямдаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг. Бюро өөрынгөө хүдэлмэриие совхозой дирекциин, парткомой хүтэлбэри доро ябуулдаг. Экономическа бюрогой хэһэн хүдэлмэриин үрэ дүн элеэр харагдажа захалаа.

Совхозоймнай партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд мүрысөөнэй удха шанар болон үүргые, тэрэнэй аша үрые бүри дээшэлүүлхэ тухай саг үргэлжэ анхаржа байдаг. Коммунис ажалай ударнигай, коллективэй нэрэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 3 коллектив, 112 түрүүшүүл хүртэнхэй. Үйлэдбэриин бүлэг бүхэндэ тооной коммунистнууд эльгээгдэһэн, партгруппанууд тэндэ байгуулагдажа, хүдэлмэришэдэй дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулагдадаг болонхой. Ажахын гурбан отделениин партийна эхин организацинуудта мүнөө 117 коммунист бии. Энэмнай ехэхэн хүсэн гээшэ. Механизатораар 20, һаалиин гурбан фермэдэ 8, хонишодоор 14 коммунист ажаллажа байдаг. Мүрысөө коммунистнууд лэ ударидажа ябаа, ябанашье. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, механизаторнууд Г. Цыбанов, Е. Кравцов, Н. Ласточкин, В. Дашанимаев, хонишод К. Покацкий, О. Гомбоев, Д. Цыбикжапов, малшад Г. Цыденова, Б. Базарсадаева, Б. Жигмитова болон бусад.

Бүхы юумэмнай урагшатай һайнаар ябаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд, дутуу дундануудолон. Нэн түрүүн газар таряалан эрхилэлгэ хангалтагүй. Ороохо таряанай ургаса табан жэл соо бирагай дээшэлээгүй. Хэрбээ 1965 ондо га бүриһөө 7,9 центнер ороохо хуряаһан һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 8,1 центнертэ хүрөө. Энээнэй гол шалтагаан гэхэдэ, намарай паар багаар хахалагдана, ургаса дээшэлүүлхэ талаар мүртэй хүдэлмэри ябуулагданагүй. Мал ажал дээрэшье ехэ дутагдалнууд бии. Эхэ мал олоор һубайрна, түл түрэсэ гарзална. Абтаһан продукциин үнэ сэн үшөөл ехэ байһаар. 1970 ондо центнер һүнэй үнэ сэн 26,2 түхэриг, үхэрэй мяхан—99 түхэриг, хониной мяхан—76,8 түхэриг, ноохон—384 түхэриг, 1000 үндэгэн 56 түхэригтэ байхаар хараалагдаһан юм. Уридшалан тоолоод гаргахадаа, һүн—21,2 түхэриг, үхэрэй мяхан—84,1 түхэриг, хониной—71,2 түхэриг, ноохон—356 түхэриг, үндэгэн—57 түхэригтэ хүрэхөөр хүлеэгдэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй октябриин нэгэнэй байдалаар 210 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан байгаабди. Жэл соогоо 215 мянган түхэригэй сэбэр олзо абтахаар хүлеэгдэнэ.

Туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараад байнгүй, арга боломжонуудаа бултыень хэрэглэхэ, дутагдалнуудаа усадхажа, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ гэһэн зорилготойгоор шэнэ табан жэлдэ орообди. Мүнөө жэлдэ—түрэл партиин XXIV съездын болохо жэлдэ совхозой хүдэлмэришэд гүрэндөө 13 мянган центнер таряа, 5400 центнер мяха, 10 мянган центнер һү, 850 центнер ноохо, 50 мянган үндэгэ тушааха гэһэн уялга абанхай. КПСС-эй ээлжээтэ XXIV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсон, нэгэдэхи кварталай түсэб съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр дүүргэхэ гэһэн зорилготойгоор совхозоймнай хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ урма зоригтойгоор ажаллана.

Н. НИМАЕВ,
совхозой директор.

АЖАХЫН ТООСООНОЙ АШААР

Совхознай хони үсхэбэрилхэ шэглэлтэй һэн тула, наймадахи табан жэлэй туршада хонидойнгоо тоо олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулһан гээшэ. Тиигэжэ хонишодой бүхы бригаданууд ажахын тоосоондо оруулагдаһан. Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдтэ хонишон бүхэн шадаал һаа олон хурьга абажа түлжүүлхэ, ноохо ехээр хайшалха гэһэн нэгэл уг зорилготойгоор ажаллажа гараа. Совхозоймнай 37 отарада мүнөө 23400 хонин харууһалагдана гэхэ гү, али 1965 онойхидо орходоо 31,5 процентээр олошороо. Эдэ жэлнүүдтэ хонин бүриһөө ноохо абалга 600 граммаар дээшэлээ. Эдэмнай муу дүн бэшэл даа. Хонишон бүхэнэй эршэтэ ажалай хүсөөр лэ иимэ ехэ амжалта туйлагдаа бшуу.

Ажахын хонишодой туйлаһан амжалтада бидэнэй оруулһан хубиташье байха. Дашын Долгор, Дашадондогой Данажаб, би Цыпилма хүгшэнтээ—эдэ дүрбэн эхэ хонидой отарые хэдэн жэл удаагаар харууһалхадаа, бусадай хойно орожо үзөөгүйбди, муугаар хүдэлнэт гүүлээгүйбди. Жэл бүри зуун эхэ хонин бүриһөө 93—95 хурьгадые абадаг байгаабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ—В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта жэлдэ зуунһаа зуун абажа, совхоз соогоо эрхимлэжэ гараһандаа урма зоригнай улам дээшэлээ.

Ажалай эдэ амжалтанууд миин өөрөө ерээгүй ааб даа. Хэдэн жэлэймнай дүй дүршэл, эб нэгэдэн оролдожо ажаллаһанай аша үрэ энэл даа. Даабариһаа гадуур 79 хурьга түлжүүлжэ, эхэһээнь һалгааха болотор толгой бүриинь шэгнүүрые 22,2 килограммда хүргэһэнэй түлөө 11 эрье, ноохо худалдаха түсэбөө 5 центнер 58 килограммаар үлүүлһэнэйнгээ түлөө 2302 түхэриг нэмэлтэ түлбэри абаабди. Эрье хонидоо, мүнгэеэ бригададаа хубаахадаа, би хүгшэнтээ 4 хони, 1000 түхэригтэ хүртөөб. «Ажал хэһэн хүн ама тоһодохо» гээшэмнай энэл даа. Совхозоймнай олонхи хонишод жэлэй дүнгөөр нэмэлтэ түлбэридэ хүртөө гээшэ.

Би хүгшэнтээ 1960 онһоо хойшо таһалгаряагүй хонин ажалда хүдэлнэб. Түрүүн хурьгашан болоод ороо һэм. Һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада эхэ хонидой отарада ахалагша хонишоноор ажалланаб. Нёдондо хонишодой республиканска суглаанда хабаадажа, суута хонишодой ажал хүдэлмэритэй танилсажа, өөртөө ехэ юумэ ойлгожо абаа һэм. Жэшээнь, бидэ республикын түрүү хонишодһоо холо гээгдэжэ ябанабди. Борьёогой хонишод һүрэгтөө ногоон һолоомо тарижа, тэндэ адуулдаг байна. Тиигэжэ жэл бүри хонин бүриһөө хурьга абадаг. Искусственна аргаар үрэжүүлгын урда тээ эхэ хонидто ногоон тэжээл нэмэжэ эдюулхэдэ түргэн ототой болодог, олонхи ушарта эхирлэдэг гэжэ дүй дүршэл харуулаа. Теэд энэ асуудал манай совхоздо хүсэд шиидхэгдэнэгүй. Манай бригадынхид байгша ондо хэдэн гектар дээрэ хара таряа шэниисэ хоёрые холижо тариха гэжэ шиидээ. Мүн хээлитэй хонидто талха таряанай зүйл бага үгтэнэ. Үдэртөө хонин бүридэ адагынь 250—300 грамм концентрат үгэжэ бай[...] түрэсэнь өөдэргэн байха [...] олон жэлэй дүршэл [...] Тиимэһээ хурьгалха хони[...]ха таряанай зүйл гамнаһа[...]рэггүй гэжэ һананаб.

Шэнэ табан жэлэй ту[...] жэлдэ зуунһаа 95 хурь[...]жүүлхэ, хонин бүриһөө 3,5 [...]грамм ноохо хайшалха, [...] бүхэнэйнгөө шэгнүүрые 2[...]лограммда хүргэхэ гэһэн [...]лис уялга абанхайбди. [...]шэ жэлэйхиһээ юундэ үсө[...]рьга абаха гэжэ хараал[...] гэхэдэ, эхэ хониднай ту[...] мүнөө жэлдэ табадахяа т[...] Шэнэ түл абалгадаа түг[...] байнабди. Февралиин эхэ[...]гаднай адхаржа эхилхэ [...]

Б. ЦЫБИКЖА[...]
ахалагша хон[...]

УРАГШАА ДАБШАНАБД

Үнгэрһэн табан жэлдэ түүхэтэ һайндэрнүүд олон байгаа. Агуухэ Октябриин 50 жэлэй, фашис Германиие илаһаар 25 жэлэй, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай үдэрнүүдые тэмдэглээбди. Миниишье хуби заяанда мартагдашагүй хубилалта болоһон байна. Ильичэй ойн баярай жэлдэ Коммунис партиин гэшүүндэ кандидадаар абтааб. Тиигэжэ өөрынгөө ажаябадалые агуухэ Ленинэй партитай холбооб. Ажал хүдэлмэримнишье урагшатай һайн байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2025 килограмм һү һаажа, үниниһөө хойшо досоогоо сэдьхэжэ ябадаг зорилгодоо одоошье хүрэжэ шадаһандаа урматайб. Коллектив соогоо би гансааран ажалай иимэ ехэ амжалта туйлааб гэжэ хэлэнэ бэшэб. Фермын хүн бүхэн үнэн сэдьхэлээрээ хүдэлдэг. Намтай мүрысэдэг Д. Дашанимаева—1961, М. Доржиева—1970, Д. Санжиева 1655 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаагаа.

Жэлэй эхинһээ хойшо ехэ һүнэй түлөө мүрысөөн фермэдэмнай үдэр бүри эршэдэһэн. Үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү һааха уялгаяа бүхы фермээрээ бүри сентябриин эхеэр дүүргээ һэмди. Жэлэй туршада бүхыдөө үнеэн бүриһөө 1740 килограмм һүн һаагдаа. Түсэбһөө гадуур 480 центнер һү тушаажа, ажахыдаа 5423 түхэригэй нэмэлтэ олзо оруулаабди. Урда жэлнүүдтэ совхозойн-

гоо гурбан фермэ соогоо һүүлшын һуури ээлжэ ябадаг һаа, мүнөө түрүү һуурида гараабди. Теэд туйлаһанаараа һанаагаа амарангүй, бүри һайнаар ажаллаха болонобди. Һаяхан Гашай тосхоной клубта совхозоймнай һаалишад, тугалшад, мал адуулагшад сугларжа, табан жэлдэ, 1970 ондо хэһэн хүдэлмэриингөо дүн гаргаад, КПСС-эй XXIV съездын болохо 1971 оной социалис уялгануудые абаа.

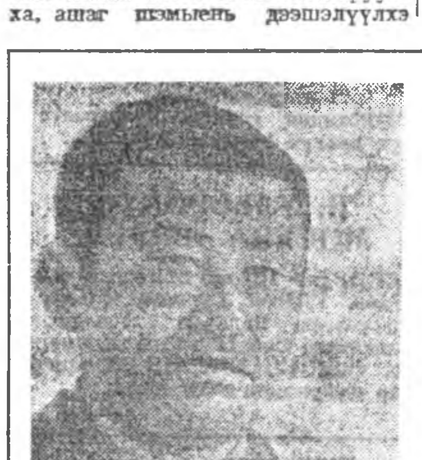
Гашайн отделениин һаалишан Акулина Калашникова ажахы[...]химлэжэ гараа. Тэрэ үнеэ[...] 2164, Суулгын отделени[...] Ракшаева 2035 килограм[...]гаа. Хоёр мянгатан булта[...]зой дирекциин, партком бо[...]комой зүгһөө тус тустаа 50[...]хэригэй шанда хүртөө.

Юһэдэхи табан жэлэй [...] жэлдэ үнеэн бүриһөө 1750 [...] һү һааха гэһэн уялга [...] абаабди. Тиихэдэ ажахын [...]лишад А. Калашникова 23[...] хаб гээд мэдүүлээ. Би өөр[...] боломжо тооложо үзөөд, [...] съездын болохо жэлдэ үнеэ[...] 2400 килограмм һү һаа[...] уялга абааб. Хэлэһэн үгэдө[...] арга боломжо бидэндэ дүү[...] Хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл [...]

Тиигэбэшье ажалдамнай [...]нууд олон, хэрэглэгдээгүй [...]ломжонуудшье бии. Энээ[...] малшадай суглаан дээрэ ш[...]рэлдөөн болоо. Манай Занд[...]мые абаад харая. Дайнай [...] жэлнүүдтэ баригдаһан да[...] мүнөө хуушараа. Бүхы х[...]бар хүсөөрөө хэдэг зандааб[...] фермынгээ ажалыо машин[...] хэдэг болоо һаа, үшөөшье ех[...]ха аргатайбди. Шэнэ таба[...] манай фермые оньһожоруул[...] гэжэ һанагдана.

Г. ЦЫДЕН[...]
1-дэхи отделениин һаа[...]

МАНАЙ ЗОРИЛГО

Механизатор һэн тула, ажахыдамнай газар таряалан хэр һайнаар ашаглагдана гээшэб гэһэн асуудалда тогтохомни. Совхознай гүрэндэ таряа худалдаха табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Зүгөөр ороохо таряа ургуулжа абаха түсэбөө бэелүүлжэ шадаагүй, арай шамай 95,5 процентдэ хүргэгдөө.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада трактор, машинануудnай нилээд олошороо, шэнэ техникэ, түхеэрэлгэнүүд олоор худалдан абтаа, механизаторнуудnайшье олошороо, мэргэжэлынгшье дээшэлээ. Теэд таряалангаймнай ургаса өөдэлнэгүй, нэгэл хэмдээ байһаар. Табан жэлэй туршада таряанай ургаса гектарай миин 200 граммаар дээшэлээ гэжэ хэлэхэеньшье эшэхэбтэр. Юундэ иимэ гээшэб, шалтагааниинь юуб? Хүршэ «Забайкалец», «Заганский» колхозуудта орходоо газарнай үрэжэл багатай гэжэ бултанда мэдээжэ. Харин оролдоод, агротехническэ заабари бодотоор сахяад байбал, манай газар дээрэһээ гектарай адагынь 10 центнер таряан абтаха гэжэ хэлэхэ байнаб.

Өөрынгөө Зандинай отделениин жэшээ дээрэһээ хэдэн баримтануудые дурдахамни. «Забайкалец» колхозой Хүгөөтын бригадын политой манай поли зэргэлээд байдаг. Хоорондоо мужаагаар лэ таһалагданхай. Тиин ургасань ташха ондоо байдаг. Хүгөөтынхидэй га бүриһөө 14—15 центнер шэниисэ хуряажа байхадань, бидэнэр зэргэлжэ байһан поли дээрэһээ гектарай 7—8 центнер ургаса абадагбди. Юундэ иимэ гээшэб гээд, хүршэнэрэйнгөө ажал адаглан хараад үзэхэдэ, тэдэнэр намарай паар ехээр хахалдаг. Тиигээд хабартаа тэрэ поли дээрээ хүндэлөөшэнь хахалхадаа, аммнагай уһа оруулдаг. Шуг дээрэнь боошхо тээгээтэй ябадаг. Тэрээн соонь аммнагай уһан байдаг. Бидэ тиигэдэггүйбди. Хүршэнэрнай бүхы тракторнуудаа хоёр халаанда хүдэлгэдэг. Бидэ нэгэ халаанда ябаха механизаторнуудые арай шамай гэжэ олодогбди. Заримдаа трактор ябуулжа шадаха байна гээд, эрхэтэй, эрхэшьегүй хүбүүдые тракторта һуулгадаг. Тэдэнэр юун мүртэйгөөр газараа хахалхаб, тарилга хэхэб даа. Тарилгын хойноһоо намар болотор хүн харууһалдаггүй. Юуб гэхэдэ, хабарайнгаа тарилгын хойно арай шамай гарахатайшни адли хони хайшалалган, үбһэндэ оролгон эхилшэдэг.

Газар таряалан эрхилхэ талаар совхоздо бии байһан эдэ дутагдалнуудые усадхаад, түрүүшүүлэй жэшээгээр ажалаа эмхидхээд байбал, ороохото ургамалнуудай төгтууритай баян ургаса абахамнай найдамтай.

1960 онһоо хойшо тракторнстаар ажалланаб. Энэ намар түрүүшынхеэ «СК-4» комбайнда һуужа ажаллахадаа, 480 гектар таряа хуряагааб. Тиигэжэ мүрысөөндэ түрүүлээ һэм. Үнинэй комбайнернууд Жигмид-Доржо Вудажапов, Владимир Доржиев гэгшэд намда ехэхэн туһа хүргөө.

В. ДАШАНИМАЕВ,
комбайнер, партиин гэшүүн.

ДУРАСХААЛАЙ ТУГ ЗОРИГЖУУЛН

Тугалшанаар хорёод жэлдэ хүдэлжэ байнаб.

Энэ үедэ совхознай байгуулагдаа, хүгжэн һалбараа. Үглөө бүхэндэ ажалдаа ерэхэдээ, тосхонойнгоо нэгэ захаһаа нүгөө заха хүрэтэр ябадагби. Тиигэжэ ябахадаа, ажабайдал, хүнүүдэйшье ямар түргэн ондоо болоно гээшэб гэһэн бодолдо эзэлүүдгүй абтахаш. Жэл бүри шэнэ гэрнүүд жэрылдэн бодожо, шэнэ үйлсэнүүд бии болоно. Айл бүхэнэй газаа палисадник, алгад дээгүүрнь харахадаш, ута гонзогор урганууд огторгой өөдэ шэглэнхэй. Сэнхир экрангүй айлнуудые хургаа даран тоолохоор болоо. Эдэ бүхы хубилалтанууд һүүлэй табан жэл соо туйлагдаа.

Совхозой конторын улаан булан соо ороболтнай, ханаарнь хэдэн арбаад грамотанууд ялгеетэй байха. Эрхим ажалайнь түлөө совхозой коллективтэ барюулагдаа бшуу. Бидэнэй эгээл хүндэтэй нангин һүлдэ болохо шан—Совет засагай 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлаһанаймнай түлөө совхоздомнай хэтэ мүнхэдөө хадагалагдажа байхаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй болон ВЦСПС-эй дурасхаалай туг болоно. Энэ ушар бидэнэй эдэбхи үүсхэлые, ажалай абьяас улам дээшэлүүлээ. Туйлаһан амжалтаараа урмашажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө республика доторое үүсхэһэн байнабди.

Ниитын малай тоо толгой улам олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гэһэн зорилго бидэ малшадай урда эдэ жэлнүүдтэ табигдаһан. Һанаһандаа хүрэжэ шадаабди гэжэ хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйбди.

Малай фермын ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһон машинын хүсөөр хэгдэдэг болоно байна. Үнеэдэй түрэхэ тусхай байра баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Тиигэжэ бидэ тугалшадта ажаллахада угаа хүнгэн болоо. Би жэл бүри 45—47 нялха тугал абаад, дүрбэ һаратай болоторнь харууһалнаб. Үнгэрһэн табан жэлдэ бүхыдөө нэгэ фермэ эмхидхэхээр олон тугалнуудые томо болгожо тушаагааб. Тугал бүхэнэйм шэгнүүр жэл бүри сүүдхэдэ дундада зэргээр 700—800 грамм нэмэдэг. Үнгэрэгшэ жэлдэ 90 тугал дүрбэ һаратай болоторнь харууһалаад, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ 690 граммаар нэмээгээ һэм. Һаяхан совхозой малшадай суглаан болоно, жэлэй дүн гаргахадань, намда 50 килограмм шэгнүүртэй нэгэ тугал шан барюулаа.

Баһа иимэ шан[...]най фермын [...] Б. Жигмитова [...]

КПСС-эй XX[...]дын хүндэлэлд[...]һэн мүрысөөн[...]сон, тугал бүх[...] шэгнүүрые [...] 700 граммаар [...]гэһэн үгэдөө [...] тула хүсэ шада[...] шадабаряа [...] ажаллахаб. Энэ[...]рэл Коммунис [...] ээлжээтэ съезд[...] бэлэг болохо.

Э. БАЗАРСАД[...]
3-дахи отделе[...] тугалшан, КПСС [...]

МАЛ ШАХАХА ЦЕХ СОО

Репортаж

Үхэрнүүдые промышленна аргаар шахан таргалуулдаг болоһоор энэ совхоз һаянай. Тиигэбэшье түрүүшынь үрэ дүн угаа һонирхолтой. Октябриин 20 багта 420 буруу, хашарагууд эндэ асарагдажа, хоёр һара үлүүтэй саг соо шахагдахадаа, шэгнүүрынь хоног бүхэндэ 870 граммаар дээшэлээ. Январиин эхеэр гүрэндэ тушаагдаһан 300-гаад шахамалнуудынь тус бүридөө 310—320 килограммда хүрөө. Тушаагдаһан малайнь 80 гаран процентнь нэмэлтэ сэнтэйгээр абтаа. Гүрэндэ бүхыдөө 1200 центнер шэгнүүртэй мал худалдагдаа. Мүнөө үедэ эндэ 160 үхэр шахан таргалуулагдажа байна. Тэдэнэй 60 гараниинь һаяар тушаагдахаар бэлдэгдэнэ. Тиихэдээ совхоз гүрэндэ 1400 центнер мяха худалдажа, нэгэдэхи кварталайнтаа түсэб дүүргэхэ юм.

Буруу, хашарагуудые түргэн зуура шахан таргалуулха хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнхэйб гэһэн асуудал уншагшадые һонирхуулна ёһотой. Совхозой түб һуурин Суулгаһаа урагшаа хоёр километр ябаадхихада, 420 үхэрэй байха хоёр байра шэнээр баригданхай. Байра бүхэниинь хоёр хуби болгогдонхой. Хуби бүхэниинь 6 таһалгатай. Таһалга бүхэндэнь шэгнүүрээрээ адлирхуу хорёод үхэр һула байлгагдана. Ажал ехэтэй хүдэлмэри эндэ сүм оньһожоруулагданхай. Тэжээл «Беларусь» тракторaар байра соо асарагдажа тараагдана. Шэбхэ шабааһаниинь транспортёроор гаргагдажа, тусхай нүхэн соо суглардаг. Тэндэһээ тракторай тэргэдэ ашагдаад, поли дээрэ гаргагдадаг. Нэгэ газарта сугларһан шэбхэ шабааһанай хүрэшэхэгүйнь тулада тэндэнь пеэшэн түлигдэжэ байдаг. Байра бүхэндэнь авто-уһалуури тодхогдонхой.

Зэргэлһэн хоёр байра кочегаркаар холбогдонхой. Тэрэ кочегарка соонь худаг бии. Хүйтэн уһан тусхай насосоор бүлэгдэжэ, «КВ-300» түхэлэй ехэ гэгшын котел соо бүлеэдхэгдэдэг юм. Тэндэһээ бүлеэн уһан түмэр хоолойгоор дамжажа, авто-уһалуури бүхэндэ хүрэдэг. Байрануудынь амисхаалһаа ходо дулаан байдаг.

Тэсхэгэр тарган хашараг, буруунууд хибэдэһээ хибэжэ хэбтэнэд. Эдэ шахамалнуудые бүхыдөө 7 хүн харууһална, эдеэлүүлнэ. Тэдэнэр бултадаа шахуу механизаторнууд. Ажалайнь түлбэри малай шэгнүүрэй нэмээгдэһэнээр гаргагдана. Хүн бүхэн һарадаа адагынь 100 түхэриг олодог. Мал бүхэниие 300 килограммда хүргэхэ гэһэн зорилго малшадай урда табигданхай. Малай шэгнүүрэй центнерээр нэмэгдэхэдэ 5,40 түхэриг түлэгдэдэг. [...]мэриин үдэрэй гурим [...] сахигдана. Шахамал [...]дэ 10 килограмм силос, [...] грамм ногоон һолоомо, 2 [...] грамм үбһэ, 3 килограмм [...]рат, 13 грамм дабһа, дулаа[...] дуран соонь үгтэдэг. Б[...] эдэнь 8,7 тэжээлэй един[...]

Ахалагша малшан И. [...]лашниковай хүтэлбэри доро [...] Козлов, А. А. Антонов, Е. [...]нов, Т. Петрова, Б. Ма[...]ев гэгшэд дааһан ажалдаа [...] салга ехэтэйгээр хандаж[...] бүхэн һүниндөө ээлжээг[...] журладаг. Тэдэндэ 2 «Бе[...] трактор үгтэнхэй. Нэгээр[...] жээл зөөдэг, нүгөөдөөрнь [...] шабааһа гаргадаг юм.

Б. ЖАМБА[...]

Областной партийна конференциин делегат

Орошодой бригадир — олоной этигэмжэтэ

Хойто-Байгалай аймагай XXII партийна конференци дээрэ Евгений Тихонович Ганюгиниие XXVII областной партийна конференциин делегадаар һунгахадань, энэ хүн тухай хэзээшье намда аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдөө ажахын управлениин главна ветврач Михаил Власович Овчаренкын хөөрөөшэнь hанагдаадхёо бэлэй.

Нэгэтэ хабар бидэ Евгений Тихоновичтэй хамта оронуудай бэлшээри харахаяа гарабаади. Апрель hара гаранхай, оронуудай тугаллаха болоhон үе hэн. Гэтэрэ саһан хуу гэшхэгдэнхэй, оронуудай томохон hүрэг эндэ бэлшэжэ ха гэжэ тухайлхаар. Тыя голдо шудхадаг Дялтукта горхоной эхеэр ойн талмайда гарахадамнай, тэрэ саана ханатан ургаhан шэнэhэн, хуша модоор бүрхөөгдэhэн набтархан хадын ташалангаар оронууд таран бэлшэжэ ябаба. Бидэниие харамсаараа дүтэхэн бэлшэжэ ябаашадынь гүйлдэжэ ерээд, юушьеб эриhэн хэбэртэйгээр зөөлэхэн хоншоороороо үнэрдэжэ, аалихан түлхеэдшье абана.

— Оронуудыемнай харана гүт? Бултыень, — гэжэ Евгений Тихонович хармаанhаа туулмагтай дабhа гаргажа, тойрожо байhан оронуудтаа хубаажа hамбаандаа намhаа hурана.

— Теэд хаана юм тэдэ оронуудтнай?

— Тойроод энэ хадаар, жалга соогуур бэлшэжэ ябана ха юм, — гээд хоёр гараа амандаа абаашажа, шанга гэгшээр «Э-эй, э-эй! Ма-ма! Ма-ма! Мод-мод!» — гээд орголобо.

Хэды саг үнгэрөөд байхада, эндэ тэндэhээмнай бүлэг бүлэгөөрөө оронууд ерэhээр, бухэли hүрэг сугларшаба. Эндэ 600 оро сохом бии ха. Харин Евгений Тихонович тэдээндээ дабhа hарбайжа, оро бүхэнтэй «хөөрэлдэхэ» юм. Мүн тэдэньшье эзэнэйнгээ юу хэлэhые ойлгоhон шэнги. Иигэжэ «хөөрэлдэжэ» байхадаа, Евгений Тихонович оро бүхэнөө танидаг юм. Тиимэ тула hүрэгөө эрьехэ бүреэ ямар орын үгы болоhые, алинайнь үбшэлhые гү, али hүрэгыень зэрлиг ангай хүлгөөhэн, айлгаhые алдангүй обёорhон лэ байдаг, — гээд Михаил Власович намда хөөрөө hэн.

Зундаа Евгений Тихоновичэй бригада зуhаландаа гаража, оронуудаа Абчада голой эхеэр, Довырэн, Иняптук хадануудые тойруулан бэлшээдэг. Эндэ орын эдидэг хүбхэн, ябаган хуhанай hөөгүүд гэхэ мэтэ элдэб ургамалаар баян бэлшээри элбэг юм.

Мүн зэрлиг мяхашан ангуудшье эндэ олон ааб даа. Зундаа илангаяа баабгайнууд оронуудай hүрэгтэ добтолдог зантай. Тиихэдэнь орошод тэдэниие буудаха зүбшөөл абажа, оронуудаа адуулдаг газартаа 2—3 баабгай хороогоодхидог. Үнгэрэгшэ намар оронуудай hүрэгтэ шононууд добтолдог болобо. Орошодой хэды оролдолго гаргаhаар байтар, шононууд хэды оронуудыень хороожорхёо hэн.

Нэгэтэ намарай бүрхэг үглөөгүүр Евгений Тихонович оронуудаа эрьежэ ябатараа, түрүүшын нимгэхэн саhан дээрэ шононуудай мүр харажархиба. Тэдэнэй мүрыень мүшхэн хэдэн час соо дахажа, hүрэг шононуудые хүсэхэдөө, эгээл томо эхэ шоныень алаа hэн. Удмаршаяа алуулhан шоны hүрэг бутаран таража, хойшодоо харагдахаяа болёо бэлэй.

Теэд гансашье зэрлиг ангууд оронуудай hүрэгые зобоодог бэшэ. Зунай бэлшээриин үедэ hоно, боргооhо, батаганаатай байдаг. Тиимэhээ Евгений Тихонович зундаа hүрэгөө тараангүй бэлшээхые оролдоно. Юуб гэхэдэ, наранай нэгэ бага дээрэ гараад, шаража эхилхэ үеэр hоно, боргооhонуудай олон болоходо, орошод hүрэгөө тойруулан, унай табидаг юм. Унайн утаанда оронууд амгалан бэлшэдэг.

Өөрынгөө мэргэжэлдэ дурлажа, хэжэ байhан хүдэлмэриингөө орёо нюусануудые таажа шадаhан лэ хүн ажал дээрээ амжалта түйлажа шадаха бшуу. Евгений Тихоновичые тиимэл хүнүүдэй нэгэн гэбэл, алдуу болохогүй. Тэрэ оро үсхэбэрилдэг фермэдэ ерэhээр нилээд удаан болонхой. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ Евгений Тихонович илангаяа ехэ амжалтатай хүдэлөө. Жэшээлэн хэлэбэл, 1965 ондо тэрэнэй фермэ 800 оротой байhан аад, 1970 оной hүүлээр 1150 болонхой. Харин энэ саг соо жэл бүри 100—200 оро үүсэлэгдэдэг байгаа ха юм. Гансахан үнгэрэгшэ жэл соо 350 гаран оро үүсэлэгдэhэн байна.

Иигэжэ оро үсхэбэрилгэ колхозой эгээл ашаг олзо ехэтэй hалбари болонхой. Жэшээнь, 1970 ондо орын мяха тушаажа, 56 мянган түхэриг олзолhон байна. Гансахан түсэбhөө гадуур тушаагдаhан мяханайнгаа түлөө колхоз 10 мянган түхэриг сэбэр олзо абаа.

Энэ амжалтата хэрэгтэ фермые даагша Евгений Тихонович Ганюгинай хубита ехэ юм. Тэрэнэй мохошогүй эрмэлзэлгэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэнь үльгэр жэшээ боложо үгэдэг. Тиимэл хадань Хойто-Байгалай коммунистнууд «Дружба» колхозой бригадир Евгений Тихонович Ганюгиниие областной партийна конференцидэ өөрынгөө делегадаар hунгаhан байна.

Г. ТИХОНОВ.

---

hОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГАНУУД

hУРАГШАД НЮТАГАА ШЭНЖЭЛНЭ

«АН-24» гэдэг агаарай онгосо Саяан уулын хабшал дундуур ниидэhээр ябатараа, Орлиг тосхондо дүтэлбэ хаш. Дээрэhээнь харахада, дунда hургуулиин томо байшангуудые, хамтын байрануудые гансата танихаар. Юуб гэхэдэ, газаагуурнь үхибүүдэй хүлгэн, иишэ тиишээ гүйлдэхэнь элеэр харагдаха юм. Холошье ябаа hааш, хүүгэдэй шарьяа абяан шэхэндэ элеэр дуулдахадал гэнэ...

Орлигой дунда hургуулиин hурагшад аймагай түб hуурината хүн зоной хахадhaa олонхинь болодог юм ха. Тиимэшье байнгүй яахаб: Ахын аймаг гансахан дунда hургуулитай, тиимэhээ бүхы нютагуудайнь эдиршүүл Орлигто ерэжэ, эрдэм олоно ха юм.

Ахын байгаали бусад аймагуудайхиhaa онсо илгаатай гэжэ мэдээжэ. Өөдөө ёрбойлдоhон шобхо хаданууд, эгсэ хабсагайнууд хори-гушан модоной зайда яаханьбэрхэтэй болодог. Тиигэбэшье, үхибүүдэй дунда эрдэм олохо хэрэгтэ hаад түбэг ушаруулдаггүй.

Нёдондо дунда hургуулиие 49 хүн дүүргэжэ, аттестат абажа гараа. Түрэл нютагайнгаа ажал хэрэгүүдhээ таhархай бэшээр өөдэлhэн зон hэн хойноо, дунда эрдэм олохолоороо, олониинь хүдэлхэ дуратай байhанаа мэдүүлдэт. Мүнөө үедэ Орлигой дунда hургуули дүүргэhэн 39 хүн колхозуудта гү, али бусад зургаануудта хүдэлжэ байнхай.

Шабинараа ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ Орлигой дунда hургуулиин багшанарай түрүүшын зорилго гээд тоологдодог гэжэ ойлгогдоо. Мүнөөнэйнгөө шабинарые мүн лэ тиимээр хүмүүжүүлнэ.

Дунда hургуулиин байшанда ороходош, Кремлиин, мүн бүхы союзна республикануудай тугуудай зурагтай томо гэгшын панно (ханын зураг) нюдэндэ торсолдохо. Энэ хадаа эндэхи hургуулиинхидай «Минии Эсэгэ орон» гэжэ нэрлэгдэhэн пионернүүдэй бүхэсоюзна экспедицидэ хабаадалсажа эхилhые харуулhан зураг.

Энээнтэй дашарамдуулан, бүхы хэмжээ ябуулгануудынь революционно, дайшалхы, ажалай ёhо гуримые сахин зохёогдоно. Түрэл нютагайнгаа эрхим хүнүүдтэй уулзалга хэгдэнэ. Манай тэндэ ошоод байхада, Орлигой hургуулиин hурагшад 1924 оной ленинскэ уряалай коммунист Дмитрий Ильич Беспаловые урижа асараад, hонирхолтой хөөрөөень шагнаа юм. Д. И. Беспалов хадаа Аха нютагта гушаад онуудай үеэр колхоз байгуулха хэрэгые хүтэлбэрилhэн хүнүүдэй нэгэн. Тэрэ үеын байдал тухай hонирхолтойгоор хөөрэхэ зууралаа, хуушанай коммунист фотозурагуудые харуулаа. Тусхайта пенсионер колхоз эмхидхэлсэhэн газар нютагаа хараха гэжэ Эрхүүhээ зорюута ерэhэн байгаа. Зүүн Саяан шадар болоhон түйлай ехэ хубилалтануудые хаража, үбгэн революционер үхибүүдтэй хамта үнэн зүрхэнhөө баяраа hэн.

Нээрээшье, баясахаар юумэн олон даа. Колхозуудай экономико урган хүгжөө, хүн зоной байдал танигдашагүй болон хубилаа. Хүн бүхэн мүнөө баян hуудаг болонхой.

Тиигээшье hаань, холын бэлшээридэ хүдэлдэг малшадай үхибүүдые гүрэн хамаг юумээр гүйсэд хангана бшуу. hургуули шадарай ууҗам hаруул хамтын байрануудта малшадай 370 үхибүүд гүрэнэй гүйсэд гаргаша дээрэ hурана. Ондоогоор хэлэхэдэ, гүрэн тэдэнэй хоолhoo гадна, хубсаhа хунарые, унтари хэбтэриие болон бусад гаргашые өөр дээрээ даана бшуу.

Түрэл нютагаа шэнжэлхэ гээшэ коммунис хүмүүжүүлгын гол хубинуудай нэгэн гэжэ мүнөө харагдадаг болонхой. Тиимэhээ Орлигой дунда hургуулиин hурагшад булта даа шахуу нютаг ороноо шэнжэлхэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдана. Жэшээнь, хадын орон гэгдэдэг Ахын аймагай үхибүүд соо Шарлай Убушеевич Аюшеевые танихагүй хүн үгы ёhотой даа.

Шарлай Аюшеев... Юунhээшье айхагүй, зоригтой ангуушан. Хүбшын шэдхэ шэрэнги соогуур ангуудай зүргөөр партизануудай бүлэгые дахуулаа, Монголой хубисхалда хабаадаа. hүүлдэнь түрэл Ахадаа колхозуудые толгойлоо, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ ябаа. Олон орден, медаляар шагнагдаhан Ш. У. Аюшеев эдир нютагайхидтаа хараhан үзэhэнөө дуратайгаар хөөрэжэ үгэдэг.

Буряадай Дерсу Узала гэгдэhэн Дымбрэн Арданович Мункоов хүүгэдэй дуратай айлшан юм. Мункоовой нүлөөн доро үхибүүд суута эрдэмтэ С. В. Обручевой номуудые дуратайгаар уншадаг болошоо. Тэрэнэй номууд соо Зүүн Саяан тухай, хүүгэдэй түрэл хизаар тухай ямар тодорхойгоор хэлэгдэнхэй гээшэб!..

Тиигэжэ үхибүүдэй өөhэдынь эрдэм мэдэсэ ехэ болоно ха юм даа. Урдань эгээлэй нюдөөр харадаг юумэндээ тон ондоогоор хандадаг болоно.

Декабрь соо hургуулиин комсомолшууд аймагай партийна конференциин делегадуудые урижа, Ахын экспедициин ахалагша геолог Ананьев, «Октябриин 50 жэл» колхозой түрүүлэгшэ Налхаhов гэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдөө.

Багшанар А. Ш. Аюшеева, Т. Д. Дамбаева гэгшэд hурагшадай үзэл бодолые баяжуулха, Эхэ орондоо, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гэжэ ходо эрмэлзэдэг байна.

Тиигэжэ, Орлигой дунда hургуулида «Минии Эсэгэ орон» гэhэн комплексно экспедици эхилээ юм. Хизаар ороноо шэнжэлхэ хүдэлмэри улам бүри тодорхой болоо, шэнэ баялигууд элирүүлэгдэнэ. Жэшээнь, мүнөө үедэ иимэ шэглэлтэйгээр шэнэ юумэ бэдэрэлгын хүдэлмэри ябуулагдана гэбэл: «Түсэбтэ табан жэл ба минии нютаг», «Сүлөөтэ республикануудай хэлбэришэгүй холбоон», «Ленинэй нэрэ пионерэй туг дээрэ», «Түүхын хуудаhа ирангаа...», «Байгаалиин нюусануудта» гэхэ мэтэ.

«Минии Эсэгэ орон» гэhэн бүхэсоюзна экспедици хадаа хани барисаанай, аха дүүгэй туг доро Совет оронойарадуудай түүхэтэ ехэ түйлалтануудые элирүүлэн шэнжэлхэ талаар улаан мүршэдэй угаа hонирхолтой аяншалга мүн. Энэ хадаа соёлой, эрдэмэй баялигуудта улам бүри дүтэлхэ шэнэ алхам. Энэ хадаа тарялан дээрэ, фермэнүүд дээрэ hурагшадай ябуулха ажал...

Д. НОМТОЕВ,
республикын гэгээрэлэй министерствын инспектор.

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. ТОДОРКА ГЕОРГИЕВА ГАРА-ИСКЫР ГОРОДТОХИ ТЕКСТИЛЬНЭ ПРЕДПРИЯТИДА ХҮДЭЛМЭРИЛНЭ. 1971 ОНОЙ АПРЕЛЬ hАРАДА БОЛОХО БОЛГАРИИН КОММУНИС ПАРТИИН Х СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ МҮРЫСӨӨНДЭ ОРОЛСОЖО, НҮХЭР ГЕОРГИЕВА ТҮСЭБhӨӨ ГАДУУР ЕХЭ ПРОДУКЦИ ҮЙЛЭДБЭРИЛЭН ГАРГАХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. ГЕОРГИЕВА.

БТА-ТАСС-ай фото.

Хэблэлэй эдэбхитэдэй үдэр

КПСС-эй Загарайн райкомой пропаганда ба агитациин таhаг болон аймагай «Вперед» газетын редакци февралиин 6-да хэблэлэй эдэбхитэдэй үдэр үнгэргэбэ. Энэ үдэртэ тус аймагай газетын, мүн республикын газетэнүүдэй хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэд, эдир бэшэгшэд, предприяти колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай дэргэдэхи ханын газетэнүүдэй редколлегиин гэшүүд—хамта дээрээ 150 гаран хүн хабаадалсаа.

Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй энэ үргэн зүблөөн дээрэ КПСС-эй Загарайн райкомой хоёрдохи секретарь А. К. Родионов аймагай ажахынуудай 1970 оной ажалай дүнгүүд ба шэнэ, юhэдэхи табан жэл соо аймагай экономикын хүгжэлтын хараа түсэбүүд тухай элидхэл хээ. Аймагай «Вперед» газетын редактор В. П. Секерин редакциингаа 1970 оной хүдэлмэри тухай тоособо. Тиихэдэ республикын «Правда Бурятии», «Буряад үнэн» газетэнүүдэй түлөөлэгшэд өөhэдынгөө редакциин хүдэлмэри тушаа хөөрэжэ үгэhэн байна.

Элидхэлнүүд тушаа аймагай болон республикын газетэнүүдэй эдэбхитэд үгэ хэлэбэд. «Вперед» газетын редакци аймагайнгаа олохон предприяти, колхоз, совхозуудай дэргэдэ хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй постнуудые байгуулжа, аймаг дотороо боложо байhан hониие үргэнөөр толилон, олониитэ уншагшадтаа мэдээсэжэ байдаг. Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй олонхинь үйлэдбэри дээрэ ажалладаг түрүүшүүл юм. Тиимэhээ предприяти, колхоз, совхозуудта гараhан hайн hайхан үүсхэлые дэмжэн, ажалай эрхим үльгэр жэшээнүүдые бүгэдын шадабари болгохын тула оролдодог байха юм.

Хэблэлэй эдэбхитэд аймагайнгаа газетын хүдэлмэридэ урагшатайгаар туhалхаhaa гадна, ажалшадай дунда хэблэл тараалгын асуудалаар эмхидхэлэй хүдэлмэри hайнаар ябуулна.

Гэхэ зуура зарим тосхон, hуурин газарнуудта соёл культурын хүдэлмэри үшөөл hулаар ябуулагдана. «Соёлой ордон, шэнэ клубууд түхеэрэгдэбэшье, тэндэ үүсхэл ехэтэйгээр соёлшодой ажаллаагүй hаа, ямар үрэ гарахаб даа. Манай Үнэгэтэй тосхондо соёлой хүдэлмэри эгээл иимэрхүү юм» гээд тэндэхи үнинэй селькор **П. И. Безродных** мэдүүлээ. Хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй эльгээhэн мэдээсэлнүүдые, тусхайлбал, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй үльгэр жэшээтэ хүдэлмэри, социалис мүрысөөнэй дүн, хаана ямар hонирхолтой болоhон тушаа бэшэгүүдыемнай газетын хуудаhанда заримдаа оройтуулжа, хэдэн үдэр үнгэрhэн хойно үгэнэ. Редакцинууд энээниие анхарха ёhотой гэжэ хүдэлмэришэн бэшэгшэ нүхэр **И. Ц. Аюрзанаев** хэлэбэ.

Республикын газетэнүүд өөhэдынгөө хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэй харилсаа холбоогоо hайжаруулхаар hэн ха. Тиимэhээ тусхай уулзалга, семинар гэхэ мэтые хэжэ байг лэ гэжэ хуушанай хүдэлмэришэн бэшэгшэ **И. И. Куклин** дурадхаа. Хуушан Бэрээнэй **А. М. Лев**, Элхиин заводhoo **К. Ф. Александров**, Онохойн модоной комбинадhaa **А. С. Ставский**, Шулуутайhaa—**А. М. Паркин** болон бусад үгэ хэлэбэд.

Энэ үдэр тус аймагай предприяти, колхоз, совхозууд, hургуули болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй ханын газетэнүүдэй выставкэ болоо. Аймагай ханын газетэнүүдэй конкурсдо эрхим hуури эзэлhэн газетэнүүдтэ шангууд барюулагдаба.

Аймагай болон республикын газетэнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой, мүн республикын газетэнүүдэй Хүндэлэлэй грамотанууд, шангууд барюулагдаба.

Аймагай газетын хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдэй университет байгуулагдажа, тэрэнэй түрүүшын хэшээл эндэ үнгэргэгдэhэн байна.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

ФЕСТИВАЛЬДА БЭЛДЭНЭ

Ленинскэ партиин XXIV съездын дүтэлхэ тума республикымнай хүдөөгэй уран hайханай бүлгэмүүд улам эршэтэйгээр хүдэлнэ. Тиигэншьегүй яахаб. Юуб гэхэдэ, коллектив бүхэн партиин съездэ онсо өөрын бэлэг бэлдэнэ ха юм.

Уран hайханай бүлгэмэй республиканска харалгада хааяанагүй мүнөө үргэнөөр бэлдэнэ. Зарим газарнуудта, жэшээнь, Улаан-Үдын, Баунтын, Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудта бэлэдхэл яhала гэмгүй ябана.

Партиин XXIV съездэ зорюулагдаhан фестиваль урданайхиhaa тад ондоо байха юм. Урид отделени, бригада, гүүртэ болон отаранууд дээгүүр ябажа, концерт наада харуулжа, ажалша зониие олоор хангаха болоно. Тиигээд совхоз гү, али колхозойнгоо түбтэ тоосоото концерт харуулжа, шалгалта гараха ёhотой. hүүлээрнь хүршэ ажахынуудаар ябалсажа, бэлиг шадабаряа туршалсаха юм. Тиигэжэ хонгёо гоё хоолойтой, хатар нааданда сортоотой хүбүүд, басагад онсо шалгарха аргатай. Түгэсхэлэй концерт аймагай соёлой байшанда боложо, эндэ эрхимлэhэн хүнүүд ондоо аймагуудаар аяншалжа, бэлиг шадабаряа туршалсаха болоно.

Юундэ иимэ зорилго табигданаб?

Нэгэдэхеэр, бэе бэеынгээ дүй дүршэлтэй танилсажа, бии байhан дутагдалнуудаа усадхаха аргатай. Хоёрдохёор, бэе бэеэ hайн таниха болоно.

Тон иимэ харалга нэн түрүүн Түнхэнэй, Баунтын, Улаан-Үдын, Кабанскын аймагуудта үнгэргэгдэхөөр бэлдэгдэнхэй.

Хоёр hарын туршада дүн хамта 1500 концерт табигдахаар хараалагдана. Диилэнхи хубинь март hарада болохо. КПСС-эй XXIV съездын нээгдэхын урдахана республиканска концерт боложо, тэрээндэ эрхим hайн коллективүүд хабаадалсаха. Тэрэшэлэн арадай театрнууд бэлиг шадабаряа туршалсаха байна. Нютагтаа эрхимлэhэн театрнууд Улаан-Үдэ ерэжэ, мартын 15-haa 22 болотор зүжэг наада харуулха.

Иимэ эрхэдэ коллектив бүхэн хүртэхөө эрмэлзэхэ ёhотой. Тиихэдэ городой промышленна предприятинуудай, мүн профсоюзай мэдэлдэ байhан уран hайханай бүлгэмүүд хүдөө нютаг гаража, тоосоото концертнүүдые табиха юм.

КПСС-эй XXIV съездэ зорюулжа үнгэргэгдэхэ фестивальда хүдөөгэй уран hайханай 560 коллектив хабаадалсаха, тэрээндэнь арбан долоо мянган хүн оролсохо байна.

Политическэ айхабтар ехэ удха шанартай энэ жэлэй фестиваль үнгэргэхын тула эмхидхэлэй ажал эрид шууд ябуулха шухала. Нэн түрүүн машинаар хангаха хэрэгтэй. Республикын арадай уран бүтээлэй байшан, аймагуудай соёлой таhагууд энэ талаар зарим тэды ажал хээ. Тиимэhээ ажахынуудай партийна, комсомол болон профсоюзай эмхинүүд энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандажа, бүхы шадалаараа туhалха гэжэ найдагдана.

В. КОВАЛЬЧУК,
республикын арадай уран бүтээлэй байшангай директор.

ШЭНЭ КОМБИНАТ

Үнгэрhэн жэлэй август hарада Хурамхаан тосхондо хабсаргамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй комбинат ашаглалгада тушаагдаа бэлэй. Энэ үдэр Хурамхаанай 3-хи СМУ-гай барилгашад ехээр баясаhан байха. Эдэнэр наймадахи табан жэл соо Баргажанай аймагай ажахынуудта нилээд ехэ барилга хэжэ, хүдөө нютагуудайнгаа шэнжэ шарайе шэмэглэhэн.

Барилгын хабсаргамал хэрэгсэлнүүдэй комбинадай холын хүдөө нютагта баригдаhаниинь hайшаалтай. Хэдэн зуун модоной зайда городhoo барилгын материал шэрэхэеэ болихомнай. Нютагайнгаа комбинадта бүтээгдэhэн хабсаргамал хэрэгсэлнүүдые барилгашаднай үргэнөөр хэрэглэжэ, түргөөр, бага гаргашатайгаар гэр байрануудые баридаг болохонь.

Шэнэ комбинат. Тэрэнэй цехүүд 30 ондоо зүйлэй 5 мянган кубометр хабсаргамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргаха арга боломжотой. Олон ондоо шэнэ оньhон түхеэрэлгэнүүд комбинадай цехүүд соо тодхогдонхой. Эндэ бүхыдөө 60 хүн хүдэлхөөр хараалагдана.

18 хүнhөө бүридэhэн бетонщигуудай бригада үнгэрhэн жэлэй сентябрь hapahaa продукци үйлэдбэрилжэ эхилээ. Оньhон түхеэрэлгэнүүд гэмгүй hайнаар ашаглагдаа. Хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлөөр багашье hаань, сентябрь hара соо 50 кубометр хабсаргамал зүйлнүүдые бүтээгээбди.

Үдэр хоногой ошохо тума хүдэлмэришэднай ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлнэ. Хэрбээ үнгэрhэн жэлэй сентябрьда 50 кубометр хабсаргамал хэрэгсэлнүүдые гаргаhан hаа, декабрь hарада 100 кубометр үйлэдбэрилөөбди. Комбинадай цехүүдтэ дүүргэдээгүй хүдэлмэринүүд үшөө олон. Арматура болон бетоной холисо хэхэ оньhон түхеэрэлгэнүүд hаял тодхогдожо байна. Энэ хүдэлмэриин дүүргэгдэхэдэ бидэнэр hарадаа 200 кубометр продукци гаргадаг болохобди. Продукциингаа шанарай түлөө шангаар тэмсэжэ эхилэнхэйбди. Бетоной холисын шанарыень шалгажа байха тусгаар лаборатори нээгдэhэн. Тэндэ лаборантын мэргэжэл шудалhан нүхэр Хлыстова голодоhоной гараа hаа, хүдэлмэришэдтэ дары хэлэжэ усадхуулдаг. hүүлэй үедэ бетоной холисо наринаар хинан шалгагдана. Багашье hаань, hайн шанартай продукци бүтээн гаргаха ёhотойбди. Энээнээ хүдэлмэришэн бүхэн мэдэдэг, ойлгодог.

Манай цехтэ ехэнхидээ залуушуул хүдэлнэ. Комсомолшууд Л. Манзырева, Л. Бурдуковская гэгшэд бетонщигуудай мэргэжэл шудалhан байна. Бригадир А. Сарайкин Улаан-Үдэ эльгээгдэжэ, гурбан hарын курсада hуралсаhан байна. Тиимэhээ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ шадана. Халаан соогоо 4 кубометр продукци бүтээн гаргаха даабаряа заримдаа 5—6 кубометртэ хүргэнэ. Комбинадай ашаглалгада үгтэhэн үдэрhөө хойшо эндэ хүдэлжэ байhан бетонщигууд, арматурщигууд, слесарьнууд партиин ээлжээтэ XXIV съездые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ эрмэлзэнэ. Тиин үдэр бүри эмхитэйгээр хүдэлжэ, hайн шанартай продукци бүтээнэ. Байгша оной февраль, март hарануудта 400 кубометр хабсаргамал хэрэгсэлнүүдые бүтээхээр шиидэнхэйбди.

Ойрын жэлнүүдтэ Хурамхаанай, Баргажанай аймагуудай ажахынуудта хямда сэнтэй шэнэ гэр байранууд улам олоор баригдахал.

И. ГОРЯШИН,
Хурамхаанай хабсаргамал хэрэгсэлнүүдэй комбинадай ахалагша мастер.

АМЖАЛТЫМНАЙ ЭХИН ЮУНhЭЭБ?

Ниислэл хото Улаан-Үдэдэмнай үргэн экрантай «Дружба» кинотеатр нээгдэhээр 3-дахи жэлээ болохо ябана. Үнгэрhэн энэ үе соо республикымнай олон тоото кино харагшадай дурые тэрэ татажа шадаа. Тиимэhээ совет фильмүүдые олон зондо харуулха түсэбөө хэзээдэшье дүүргэдэгнай элитэ.

Багша Ленинэйнгээ ойн баярай жэлдэ ажалдаа аргагүй hайн амжалта түйлаа hэмди. Жэлэйнгээ түсэб декабриин 25-да дүүргэхэ уялга абаhан аад, тэрэнээ Агууехэ Октябриин hайндэртэ зорюулан дүүргэhэн байнабди. Тиигэжэ түсэбнай 104 мянган түхэригөөр үлүүлэн дүүргэгдээ hэн.

Гараад байhан энэ жэлдэ манай кинотеатрай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалай харюусалга жаашье hулараагүй, харин бүри hайжараа, эмхи гуримтайшье болоо. КПСС-эй XXIV съездые бидэнэршье нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха дуратайбди. Мүнөө үнгэрөөд байhан январь hарын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэжэ, ажалай нэгэ амжалта түйлагдаба. hайн hайн совет фильмүүдые олониитэдэ харуулхын тула театраймнай хүдэлмэрилэгшэд горитой оролдолго гаргана. Фабрика, завод, эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдтэ, hурагшад ба студентнэрэй дунда тэдэнэр биледүүдые олоор тараана, хамтын харалга эмхидхэнэ. Жэшээлхэдэ, билет шалгагшад Т. Крахмалева, А. Заиграева, кассир Н. Снегирева, администратор А. Жукова болон бусад нүхэднай энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, өөрынгөө үүсхэл гаргадаг юм. Нүхэр Т. Крахмалева үхибүүдэй үбэлэй амаралтын үедэ долоо мянган түхэригэй абонемент гансаараа худалдаhан байна.

Шэнэ фильмын гарахын урда бэлэдхэлэй хүдэлмэри бидэ үргэнөөр ябуулдаг заншалтайбди. Тэрэмнай манай амжалтын нюуса байжа болоо. «Освобождение» гэжэ үргэн экрантай фильмээр ехэ хүдэлмэри хэгдэhэнэй ашаар, тэрэниие 150 мянган хүн хоёр hарын турша соо хаража үрдиhэн байна. Тиихэдээ коллективээрээ ерэжэ кино харагшад олошороо hэн. Авиационно, шэлэй заводуудай, мяха-консервын комбинадай коллективүүд манай кинотеатрые холо гэнгүй ерэжэ, тус фильм хараhаниинь hайшаалтай.

«Освобождение» гэжэ фильм хүгшэн, залуугүй—олон зондо харуулха гэhэн зорилго манай кинотеатрай коллектив урдаа табиhан байгаа. Улаан-Үдын район бүхэндэ уран hайханаар зураhан транспарантнууд, 700 реклама үлгэгдэhэн, 500 хэhэг соносхол тараагдаhан байха юм. Тиихэдэ ниислэл хотодо үнгэргэгдэhэн конференци, суглаа, зүблөөн гэхэ мэтэдэ сугларагшадта фильмhээ хэhэгүүд харуулагдадаг байгаа. Тэрэшэлэн 10 үдэр соо сеанс бүхэнэй урда, телевиденеэршье тус фильмhээ хэhэгүүд харуулагдаhан байна.

Тус фильм арад зондо харуулхаар бэлэдхэл хэхэдэмнай, КПСС-эй болон ВЛКСМ-эй райкомуудай хүдэлмэрилэгшэд туhалалсаhан.

Эгээл иимэрхүү хүдэлмэри Юрий Нагибинай үргэн экрантай уран hайханай үнгэтэ «Директор» гэhэн фильмээр hаянай хэгдэжэ байна. Гурба мянган түхэригэй билет кредидээр худалдагданхай. Нёдондо жэлhээ хойшо иимэ аргаар биледүүдээ уридшалан тараадаг болонхойбди. Энэ hайн арга гэжэ манай хүдэлмэрилэгшэд ойлгонхой. Хожомоо ходо энээниие хэрэглэжэ байхабди. Энэ фильм зүбшэн хэлсэлгэ нарин сэмбын фабрикын хүдэлмэришэдэй дунда hаяхан үнгэрбэ. Тэндэ олон хүн сугларжа, өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые хэлэhэн байна.

Кинофильмнүүдые харуулхаhaa гадна, элдэб янзын үдэшэнүүдые, викторинануудые, аман үгын журналнуудые эмхидхэнэбди.

Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой hайндэртэ зорюулан, сэрэгэй патриотическа долоон хоног үнгэргэхэеэ мүнөө бэлдэжэ байнабди. Тэндэмнай «Далеко на Западе», «Красная площадь» болон бусад фильмүүд харуулагдаха юм. «Красная площадь» гэhэн фильмээр кино-найруулга сэрэгшэдэй хабаадалгатайгаар февралиин 23-да үнгэргэхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна.

А. ГАВРИЛОВА,
«Дружба» кинотеатрай директор.

Улаан-Үдын № 20 дунда hургуулида жэл бүри заншалта уулзалга болодог юм. hаяхан үнгэргэгдэhэн уулзалгада Эрхүү, Шэтэ, Магадан, Владивосток болон бусад городуудhaa тус hургуули дүүргэhэн хүбүүд, басагад ерэhэн байна. Уулзалгада хабаадагшад өөhэдынгөө багшанарта баяр баясхаланграй үгэ хэлэжэ, саашанхи ажал хүдэлмэридэнь ехэ амжалта, ажабайдалдань зол жаргал хүсэhэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уулзалгада хабаадалсаhан бүлэг залуушуул.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

Бадма ШОЙДОКОВ

ДАРХАН СОЛО

Туужаhаа хэhэг

(Түгэсхэл. Эхиниинь февралиин 5-най номерто).

Близнецы станциhаа хоёр модоной газарта бүхэли эшелон дайсанай сэрэг хүмэреэ ба түмэр замшье hандараа. Энээн тухай станциин захиргаанда дуулгахадань, хүбүүд станци ерэнхэй, немецүүдтэй худхалдаад, урагша хойшоо алхалалдан байбад. Хэдэхэн минутын урда тээ болоhон ехэ тэhэрэлгэдэ эндэ ерээд ябаhан хүбүүд сэхэ хамаатай гэжэ тэдээнэй толгойдо орoo юм гү, али үгы гү?.. Нилээд орой болоо. Теэд станци дээрэ хүлгөөтэй, шууяатай зандаа. Танкнууд болон ехэ буунуудые поезднуудhaa буулгана, солдадуудшье шоргоолжон мэтэ исална. Санитарна поездшье бии: дайр дархи марляар бооhон дохолоншье, таяг тулаhаншье солдадууд дүүрэн. «Шархатаhан» Баташье тэндэ ябалсана. Хэн нэгэнэй юумэ асуухада, юушье мэдэнэгүйб гэhэндэл толгойгоо hэжэхэдэнь, алад гаража, hанааень амаруулна. Хаана ямар эшелоной буулгагдажа байhые hайса хадуужа абаха гэжэ оролдоно. Үшөө ямар дайсан урдань гү, али хойнонь бии болоод, хэзээл «гараа үргэ!» гэжэрхинэ ааб даа гэжэ баhал hэргэг ябана. Халааhан соонь пистоледынь. Аюулай болоо hаа, хэндэшье гар хооhон байжа үгэхэгүй ха юм.

Бата Иванайнгаа хажуугаар гарахадаа, тэрээндэ ямаршье тэмдэг үгэнгүй, сэхэ ябаад саашална. Байбородовынь хаанаб: орой харагданагүй.

Нэгэ мэдэн гэхэдэнь, гойногор ута аад, шара немец хажуудань зогсожо байба. Байза, энэ алдажа харана гүб гээд, нюдөө аршахын тэндэ бэеэ Бата шангаар барижа, гараа доошонь буулгаба: тээсгэн Подосинка тосхонhoo олзологдоhон, ородуудые богоол болгохо гэжэ этигэшэhэн харуулшан солдат мүн шуу. Энэ хаанаhаа бии болооб, али алдуураа, зугадаа гү?.. Магад, ямар нэгэн даабаритай бусаа гээшэ гү?.. Ородоор сэбэр хэлээ бэлэй. Энээнтэй ородоор хөөрэлдэжэрхилтэй гү?.. Үгы даа, яагаадшье бусаhан, хэршье ородоор хөөрэлдэхэ байг даа, энээнтэй холбоосолдожо огто болохогүй ха юм. Нүгөөдэнь Батын мэгдэhэн гү, али сошоhые обёорбогүй хэбэртэй, саашаа ябадалаа үргэлжэлүүлбэ. Контузида ороhон гү, али хүндөөр шархатаhан солдат Германи уруугаа бусахань гэжэ hанажашье болоо юм аабза. Юун тухай бодолгото болоhыень Бата тааха гэжэ орой оролдоогүй. Хооhон поезднууд баруулжаа ошоод, обоо онги шархатаашадые тээжэ асарна. Бата болон тэрээнэй нүхэдэй ажалай hүүлдэ «жаргалаа» олоhон дайсад гээшэ гэжэ hанахадаа, хүбүүнэй досоо нара гарахадал гэнэ.

Нэжээд эхэнэрые хүтэлhэн хоёр генералнууд вокзал уруу ерэжэ оробод. hамгадынь байгаа юм гү, али хэд бэ?.. Баруулжань ябуулха гэжэ ерээ гү, али яагааб?.. Али зөөри бэдэржэ, хойноhоонь дахажа ерэhэн түрэл түрхэмүүдынь гээшэлтэй?

Юуниинь шье байг лэ!.. Батада эдэнэр мүнөө хамаатай бэшэ ха юм. Генералнуудые гарта оруулха даабаригүй бшуу. Али... Али... Юундэ хэрэггүй байха юм бэ?.. Россин газар уhые, хүн зониие тонохо дээрмэдэхэ, баhа богоолшолхо сэрэгшэдые захиржа ябаhан дээдэ тушаалтай ноёд шуу. Эдээниие барижа абаад ябашаха аргатай hаа... Гэмгүйхэн лэ юумэ хэлэжэ үгэхэ hэн хаш!.. Теэд мүнөө эдэ олон зон соо хайшан гээд тэдэ хоёрто хүшэ хүрэхэбши!.. Бүтэхэгүй юумэн тухай дэмы hанаагаа зобооно гээшэ хаб.

Ээ, перрон дээрэ исалhан булимтарагшадые ямар нэгэн бомбоор хяа биса сохижо, тулиhан зобоhон хүн зонойнгоо түлөө үhөөгөө абажархёо hаа гоё бэлэй?

Станци дээрэ удаан байхань түбэгтэй, ямар нэгэн аюулда орожо болоно гүбди гэжэ hанаhаар, тээ холуур ябаhан хоёр нүхэдтөө хамараа маажажа тэмдэг үгөөд, бэшэнэйнгээ суглархa газарта гү, али ондоогоор, гурилай амбаарай тэндэхи сарайда ошохо гэжэ ябаадхина. Бүрыжэ захалаа. Батын боолтые анхаралдаа абаhан дайсадшье үгы юм бэзэ.

Нүхэдынь сарай соо бэшэ, гурилай амбаар соо байра түхеэрэнхэй, Батые ба тэрээнэй нүхэдые баяртайгаар угтабад.

— Ямар удаан болооб...?—гэжэ лейтенант шэрүүншэгээр асууба.

— Дайсанай дунда ябахада, тэдээндэ танюулангүй ябахада, нэгэл жэгтэй шэнги... Тиигээд нэгэ бага удаарагдаа,—гэбэ Бата.

— Хэр зэргэ айдаhантнай хүрөөб?—гэжэ Муса шуран солбоноор бии болобо.

— Немецкэ солдадуудай дунда айхаар бараг байhан аад, мүнөө юундэ нюрга руум хүйтэ даанаб!?.—Бата толгойдоо hалгай гараа хүргэнэ.

— Би зариид лэ гэжэ ябааб,—гэжэ Иван хүнхинүүлбэ.

— Харин би айhан, үгы хоёроо ойлгоогүйб,—гэбэ Байбородов.

— Юун болоод, гурилай амбаар соо байра түхеэрээбта?—гэжэ Бата гайхаба.

— Станциин газаа талые шэнжэлhэн нүхэднай газаашаа гаража ошохын аргагүй шанга харуулнууд табигдаа, ядахадаа, өөhэдынгөөшье солдадуудые газаашань табинагүй гэжэ мэдээсээ. Тиигээд лэ удаан hуугдаха гү, үшөө байлдаха саг тохёолдошоно гү гэжэ нишэ орохо шиидхэбэри абаабди,—гэжэ лейтенант хөөрэбэ.

Мүнөө ямар байдалда ороод байhанаа, станци дээрэ юунэй боложо байhые, хэдэй ямараар даабаря дүүргэhые лейтенант шалгажа үзөөд:

— Ехэ хүсэн Близнецы станци дээрэ суглуулагданхай ха юм.

— Тиигээд алалга хюдалга хэхын тулада хуу зорюулагданхай...

— Байбородов, дуугаа хуряал даа,—гээд, лейтенант үшөө нэмэбэ.—Нүхэд, үшөө юу харahан үзэhэнөө хөөрэгты.

— Үшөө гү?.. Эшелон бүхэнhөө гадна, гэр бүхэн дээрэ пулемёдууд болон ехэ буунууд тодхоотой,—гэбэ Бата.

— Тэдээнэй расчедуудые үгы хээд, тэдээгээрнь дайсаниие хюдажа орохо байгаа.

— Байбородов, хэлээ хазаад hуулиш!.. Үшөө юун бэ, нүхэд?

— Перрон дээрэ дайр дархи шархатаhаншье, элүүршье солдадууд. Тиигээд лэ Батада анхаралаа хандуулаагүй ёhотой,—гэжэ Максимов амална.—Генералнууд болон офицернүүдынь вокзал соо! Орохо гэhэмни, үүдэндэ байhан харуулшаниинь табяагүй.

— Харыт, Иван генералтай золгохо дуратай ябаа бшуу,—гэжэ дуу үсөөнтэй Муса ажаглалта хэнэ.

Лейтенант нэгэ хэды соо дуугаа хуряажа, хүбүүдшье абяа аниргүй болобо. Командирынь саашадаа юу хэхэ, яаха тухайгаа бодожо үзэнэ ёhотой.

— Иван!—гэжэ лейтенант толгойгоо үргэбэ.—Рацияа... Командованидаа элидхэебди.

Иваншье мэшээгтэй гурил дээрэ рацияа түбхинүүлэн табяад, хэрэгтэй долгиень барижа, дохёо үгэжэ оробо. Нэгэ хэды болоhон хойнонь нүгөө таланьшье харюусажа оробо. Агаар шуулатай гээшэ гү, наушник соонь элдэб шууянууд холисолдоно.

— Би Бүргэдби!.. Бүргэдби!—гэhэн тоонуудые Максимов сохино, hүүлдэнь командир тээшээ эрьежэ хэлэнэ.—Эхилэгты.

Тиигээд командирайнгаа үгые дээрэ дээрэhээнь тоншожо ороно. Хэды минута үнгэрбэ. Иван харюу абажа, тоогүй олон тоонуудые дээрэ дээрэhээнь бэшэнэ. Бата, мүн баhа тэрэнэй нүхэд саарhан дээрэ hубарилдажа эхилhэн тоонуудые гэтэжэ, амяа таташоод hуубад.

Тэрэ олон тоонуудаа тайлбарилба: даабаря hайса дүүргэhэнэй түлөө командирай амаршалга барандань зорюулагдаа. Тиигээд hүниин хоёр сагта бомбодолго эхилхэ, станциhаа гаража, бусажа ерэгты гэhэн захиралта байба.

— Зай, хүбүүд, станциhаа гараха болоолди даа,—гэжэ хэлээд, лейтенант бодоодхибо.

— Гаража шадаха гүбди, али үгы гү?—гэжэ Кривоногов hанаата болохо юм.

— Туршаха! Туршаха хэрэгтэй! Одо мүшэд огторгойдо наадажа, дайн байлдаанай болоогүйдэл, аали номгон гээшэнь аргагүй. Хүбүүд станциhаа гарахаа шамдана. Теэд станциие тойроод алхам бүхэндэнь харуулшад. Немец хубсаhатайшье hаань, тэдээниие газаашань табибагүй. Генералай саарhан хэрэгтэй байба. Теэд мүнөө hүни тэрээниие хаанаhаа олохобши?.. Үшөө саарhа абаха гэжэ ябаhаар гартань орожо болохо ха юмши.

Тиигээд лэ тагнуулшад станциhaa гаража, өөhэдтөө бусажа ошохо гэhэн захиралтаа дүүргэжэ шадахагүй болоо бэлэй. Үглөө үдэрые гү, али үглөө үдэшые хүлеэхэhээ ондоо аргагүй.

— Зай, хүбүүд, юу хэхэмнайб?—гэжэ лейтенант баранда хандаба.

— Харуул үгы хээд, гаража ошохоhоо ондоо юуншье үгы ха юм,—гэжэ Байбородов дурадхаба.

— Харуул үгы хэхэ... Теэд тэндэ ганса нэгэн хүн бэшэ, харин бүхэли взвод, рото, батальон харуулда бодхогдоо ха юм. Бидэ гартань орожо болохобди,—гэжэ Максимов Байбородовто арсаба.

— Гурилай амбаарта гэдэргээ ошохо хэрэгтэй...—гэжэ Бата өөрынгөө hанамжа хэлэбэ.

— Дайсан бидэниие хүрeэлхэ... Тиигээд лэ хосорхо гүбди,—гэжэ Муса hанаагаа зобобо.

— Бидэ «немецүүд» шуубди!.. Теэд гурилай амбаар станциин бодото барилгануудhaa нилээн холо. Амбаарай хана шулуун, бомбонуудай бутархайнуудhaa бэеэ хамгаалжа шадахабди...

— Бата, зүб хэлэнэш: бомбоhoo бэеэ хамгаалжа шадахабди гэжэ... Теэд дайсанай hабарта өөhэдыгөө тушаажа үгэхэдөө болохобди. Энэ хадаа гол аюулнуудай нэгэн шуу,—гэнэ Муса.

— Гурилай амбаарта бусаха шухала,—гэжэ Бата өөрынгөө хэлэhые хамгаална.

Хүбүүдэйнгээ хөөрэлдөөн соохоо ямар нэгэн шиидхэбэри олохо гэhэндэл тэдээниие шагнажа, лейтенант дуу гаранагүй.

Зүүн тээhээ агаар дүнгинэнэ.

— Манайхин!.. Самолёдууд!—гэжэ Байбородов зүүн тээшээ hүниин огторгойе шэртэшэнэ.

— Намайе станци эльгээгыт... Ракетэ дэгдээжэ, хаана юу бомбодохыень заажа үгэhүү,—гэжэ Бата дураа үгүүлбэ.

— Бата, өөhэдынгөө бомбонуудай хүнэhэн болохолши. Болохогүй,—гэжэ лейтенант хорибо. Тиигээд газарта шэхээ няажа шагнажа үзөөд:—Зүб даа, самолёдууд!—гэбэ.—Гурилайнгаа амбаарта ошожо, бэеэ хамгаалха ба бомбодоhоной удаа тэндэhээ гаража ошохо шухала. Зай шамдая, хүбүүд!

Самолёдуудай ниидэхэ дуун улам дүтэлнэ. Дайсадта hайн лэ хүртүүлэгты гэжэ Бата hанаха юм. Хүдөө үргэн Санагадаа байгаа hаа, мүнөө ямар ажал хэжэ байха бэлэйб гэжэ ухаандаа тобойлгохо гэжэ оролдоно: ерэхэ жэл түллэхэ колхозойнгоо гунжадые бэлшээжэ ябахадаа болохол hэн, үгышье hаа адуун hүрэгөө манажа, хээрэ хоножо байха hэн гү?

Дайсанай прожекторнүүд огторгойе зүhэжэ эхилбэ. Тэдээнэй автоматическа ехэ буунууд болон пулемёдууд нохойнуудай бабаралдан хусалдаhандал, самолёдуудые борожо эхилбэд.

— Тагнуулшад үшөөл гурилай амбаарта хүрэжэ үрдеэгүй. Тэдэнэр ямаршьеб шулуун барилгын нүгөө хажууда хорожо, бомбодолгын дүүрэхые хүлеэхэ баатай болобо.

Самолёдууд доошоо шуумайн ороно хэбэртэй, бомбонууд шииганан улижа, вокзал шадар дээрэ дээрэhээнь тэhэрэлгэнүүд болоно, галай улабхиhан хэлэхэнүүд огторгой өөдэ соробхилолдоно.

— Мүнөө гурилай амбаар соо хорохо хэрэгнай бага болобо бшуу, станциhaa гараха аргаа бэдэрхэмнай хаш!—гэжэ Бата, бомбодолгын дүүрэжэ, самолёдуудай гэдэргээ бусамсаар, хамагhaa түрүүн ама гараба.

— Үгы, гурилайнгаа амбаар соо заатагүй орожо, хэр бомбодоhон тухайнь командованидаа дуулгаха ёhотойбди,—гэжэ лейтенант хэлээд, бээлэйгээрээ нюураа аршаба.—Хэд болгоомжотойгоор станци ошожо, юунэй боложо байhые түргэхэн мэдээд ерэхэб?

— Би!.. Би!.. Би!..—гэлдэшэнэ.

— Тугаар станцитай танилсаhан Батын бүлэг ошог. Бушуу ерээрэйт.

— Удаархагүйбди, — гэлдээд, тэдэшье шамдашаба.

— Зай, бидэшье ябаябди,—гэжэ лейтенант бэшэн тээшээ дохибо.

— Амбаарай харуулшадта мэдэгдэнгүй ороо hаа...—гэжэ Муса hэргылнэ.

— Тугаар ороhон, гараhаараа харуулшанайнь нүгөө таладань гараха үедэнь орожо үрдихэ хэрэгтэй,—гээд лейтенант дахуулба.

Батын бүлэгэй станци дээрэhээ ерэхэдэ, нүхэдынь амбаар соо орошонхой, юуншье тухайб шэбэнэлдэн hагад хөөрэлдэжэ байбад.

— hайн лэ үгөө,—гэжэ Иван түрүүлэн дуугарба. — Ёhотойл каша.

—Танк, ехэ буунууд hамна биса сохюулаа... Тэндэхи эшелонуудhaa элүүр юуншье үлөөгүй гэхээр,—гэжэ Бата нэмэбэ.

— Гансал вокзал тэрэ хэбээрээ, сонхо соожонь ёhоороо,—гэжэ Байбородов түгэсхэбэ.

— Зай, Максимов, түхеэрыш даа,—гэжэ лейтенант хэлээд, рациинь бэлэн болголсобо.

Бомбодолгын үрэ дүн тухай мэдээсэжэ үрдеэд лэ байхадань, хаана хаанаhаа нохойнууд бабаралдажа, тэдээнэй хороhон амбаар тээшэ дайсанай солдадууд хашхаралдаhаар ерэбэд.

Үүр сайжа, тэдэ hайса харагдана.

— Зай, нүхэд, эндэhээ гараха гээшэмнай бэрхэтэй болобо. Онгоошхо бүхэндэнь hуури эзэлэгты. hомо хэрэгсэлээ гамнаха... Дайсан рациемнай элирүүлээ ха юм. Тиигээд лэ сэхэ наашаа ерээ. Аргын лэ олдоо hаа, нэгэшье солдадые амбаарта дүтэ оруулхагүйе оролдооройт. Зай, ошогты. Би харуулшаниие усадхаха аргаа бэдэрhүү,—гээд, лейтенант үүдэнэй хажууда ошожо, нэгэ хэды хүлеэhэнэй hүүлдэ буудажархиба.

Хүбүүдшье онгоошхо бүхэнhөө дайсаниие буудана. Онгоошхонуудынь бишыхан аад, ДОТ-ой амбразура мэтэ зохид гээшэнь!.. Дайсанай ехэ буугаар буудаагүй hаа гү, али бомбодоогүй hаа, hара, жэлээршье энээн сооhoo тулалдажа боломоор гэжэ үүдэнэй баруун тээхи онгоошхоор дайсаниие хиргажа байhан Бата бодолготоно. Гансал hомо хэрэгсэлнай бага.

Дайсаншье сухариха баатай боложо, хүбүүдшье зали абаба. Ара талын сонхоор ороhон hомонууд хүбүүдэй нюрганhaa тудаха аюулай бии байhан дээрэhээ энээхэн аалин байдалые hамбаашалжа, хүн бүхэн ара тээhээнь мэшээгтэй гурилнуудые сомоно.

Дайсад баhал дүтэлжэ оробо.

Баташье зэhэжэ, үүдэндэ дайсаниие дүтэлүүлхэгүй зорилгоо хайшан гэбэл hайса дүүргэхэб гэжэ оролдоно. hомонуудайл байгаа хада, буудаhан лэ дайсанаа газардуулхаб гэжэ сэхэ этигэнэ. Юуб гэхэдэ, нюдэн хурса, балсан шүрбэhэн шанга.

— Иван,—гэжэ үүдэнэй нүгөө таладахи сонхын хажуудахи нүхэр тээшээ Бата харана.—Айнагүй гүш?

— Үгы. Ши айна аалши?

— Үгы. Аргын лэ бии юм агша hаа, олон лэ дайсаниие хүлhөөнь буулгаха байгаа,—гээд, Бата буудажа орошоно.

— Ородууд! Бэеэ тушаагты!.. Саашадаа тэмсэhэнэй аша үрэ бага,—гэжэ немецүүд хашхаралдана.

— Бага гү!..—гэжэ хашхараад, түмэр замай рельс зубшан мүлхиhэн томо мандагар немецые Батын шагаажа шагаажа буудажархихада, тэрэнь хүдэлхөө болёод тарайшана.—Абаба бэзэш!

— Эй, ородууд, бэеэ тушаагты!.. Бултыетнай жаргалта ажаhуудал хүлеэнэ,—гээд, баhал рельсын тэндэhээ ооглоно. Бата харюудань удаа дараа хоёр немецые буудажа үрдинэ.

Газааhaa баhа хашхаралдана:

— Эй, ородууд, амбаар сооhoo бү буудагты. Дайлалдаха гуримшье сахихагүй, зэрлиг амитад гээшэт!..

Бата зохид газарта хэбтэhэн тула, хашхарха бүхэндэнь дайсаниие хараадаа оруулжа, буудажа үрдиhэн лэ байна.

Иван харюудань хашхаран:

— Фашистнууд зэрлиг бэшэ юм гү!.. Ямар хадаа үбгэд хүгшэдые хюдана, город hууринуудые тононо, дээрмэдэнэ хабта!..

Хоёр талаhаань буугай дуун шууяна. Аргаа ядаа юм гү, яагаа юм, дайсад хэдэн үбгэдые туугаад дүтэлжэ ерэбэ.

— Хүбүүд, бү буудагты!—гэжэ командир хашхарна.

— Теэд яахамнай гээшэб!.. Амбаарта дүтэлжэ ерэхэ зорилго иигэжэ эдэнэр табиба ха юм,—гэжэ Бата толгойгоо маажаад абаба.

— Эй, үбгэд хүгшэд, хэбтэгты!—гэжэ лейтенант хашхарба.

— Хүбүүд!—гэжэ тэндэhээ тэдэ туулгаашадай нэгэн ооглоно:—Буудагты. Тэрэшьегүй бидэниие алаха ха юм.

— Нүхэр лейтенант, автоматическаар буудангүй, ганса гансаар дайсаниие шагаагаад буудаа hаа, үбгэдые тудахагүйбди,—гэжэ Бата дурадхана.

Батын хэлээшээр хүбүүд дайсаниие буудажа ороно.

СЭБЭР АГААРТА СЭНГҮҮ ДАА!..

Фото-репортаж

Үдхэн ой соо баригдаhан энэ байшангые абаhаар обёорхоошье бэшэ. Ойро тойронхи байгаалитаяа үнгэ ниилэнги бшуу. Тэрэнэй ута коридор соо ороходом, намдуу hонор байдал намайе угтаба. Алин гээшэб—шаг шууята, знеэдэ зугаата студентнэрнай...

«Байгалай долгин» гэжэ нэрлэгдэhэн энэ газарта аяншадшье, амарха дуратайшуулшье сугларлаг. Эндэ жэлэй ямаршье сагта ерээ hаатнай, хүдэлмэришэд гү, али алба хаагшад, hурагшад гү, али студентнэр амаралтаяа үнгэргэжэ байха.

Теэд минии фоторепортажай геройнууд болохо ёhотой зон үгы байба. Зүб даа, иимэ наратай hайхан үдэр гэр соо юу хэжэ хэбтэхэб даа! Саhата хабсагай өөдэ, ой хүбшэ руу булта шахуу ябашаhан байгаа ха юм. Би «булта шахуу» гэжэ бэшэбэб, Юуб гэхэдэ, хоёрдохи дабхарта гарахадам, тэндэ дүрбэн хүн шатар наадажа hууба (НЭГЭДЭХИ ЗУРАГ).

Бусадайнь ерэтэр хүлеэхэл болобо гээшэ бэзэб. Хээгүүр сэнгэхэдэ зохидшье hаань, үдын наран амтатай хоол тухай hануулжа, баазадань «туужа асарна» бэзэ гэжэ hанаад, үбэрhөө дэбтэрхэнээ гаргабаб. Улаан-Үдын дээдэ ба тусхай дунда hургуулинуудта hурадаг зуу гаран студентнэр «Байгалай долгиндо» үбэлэйнгөө амаралтые үнгэргөө гэhэн мэдээсэл дэбтэр соомни бэшээтэй. Олон студентнэр, hурагшад гансашье hайнаар шалгалтаяа үгэhэндөө бэшэ, мүн спортоор амжалта туйлаhанайнгаа түлөө эндэ амарха эрхэ олоо юм. Жэшээнь, нэгэдэхи ГПТУ-гай hурагшад ажалай резервынхидэй дунда волейболоор үнгэргэгдэhэн мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэнэйнгээ түлөө эндэ амаржа байгаа. Тиихэдэ хүдөө ажахын институтай спортсменүүд амаралтаяа санын hорилготой хабсаруулаа.

Эндэ амархын, элдэб янзын hорилго гү, али наада эмхидхэхын тула хамаг юумэн хуу бии: сана, коньки, шатар, даам, теннис, кино, телевизор. Мүльhэн хадаhаа шаргааршье hолжоро—шинии дуран. Ямар нэгэн бэлигтэй hаа, уран hайханай бүлгэмдэ оролсон концертдэ хабаада, хатара, дуула!..

Үдэрэй хоол барижа, шууяатай, зугаатай байhан залуушуул баhал газаашаа адхаран гаража, элдэб наадан эхилшоо hэн. Тиихэдэнь би хэдэн зураг буулгажа абаа hэм: технологическа болон хүдөө ажахын институдай студентнэр регбигээр дундаа ходо мүрысэдэг байгаа юм ха, мүнөөшье тэрэнээ үргэлжэлүүлбэ (ХОЁРДОХИ ЗУРАГ). Хүдөө ажахын институдай басагад Нина Дугарова Таня Нотикова хоёр саhаар шэдэлдэхэдээ, хэнhээшье мэргэнүүд гэжэ тодоронхой (ГУРБАДАХИ ЗУРАГ).

Сэбэр агаарта сэнгүүшье гээшэнь хэлэшэгүй. Амаралтаяа иимэ hайнаар үнгэргэhэн студентнэр hуралсалаашье эрхимээр үргэлжэлүүлхэ бэшэ гү?..

Е. ЗАХАРОВ,

НААДАНАЙ ХАХАД ДҮТЭЛӨӨ

Баскетболоор Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр спортсменүүдэй дунда бүришье hаа шанга тулалдаан болоо. Юуб гэхэдэ, эндэ эрхим hайнаар наадажа, шүүжэ гараhан команданууд зонын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тулалдаха болоно ха юм.

Үдэшын табан часhаа наадан эхилжэ, Эхэ ороноймнай холын хойто зүгэй хоёр областьнуудай—Магаданай, Камчаткын спортсменүүд ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхэ болонхой, хойно хойноhoo hубарилдаhаар гаража ерэнэ. Наадан эхилэн сасуу Магаданай областиин суглуулагдамал командын спортсменүүд бүмбэгэ абамсаараа hайн добтолгодо орожо, тоо нээжэрхибэ. Түрүүшын арбаад минутын үнгэрөөд байхада, Магаданай спортсменүүд нааданайнгаа тоо 24:10 болгонхой, шүүжэ ябаа бэлэй. Камчаткын суглуулагдамал командын тренер спортсменүүдэйнгээ иигэжэ ехэ тоотойгоор шүүгдэжэ эхилхэдэнь, командынгаа эгээл бэрхэ спортсменүүдээр заримыень hэлгэжэ эхилбэ. Тиихэдэнь лэ Магаданай спортсменүүд бага зэргэ hүрөө даруулhандал, бүмбэгэ абаашье hаа, корзинада дүтэлжэ үрдингүй, тэдэнэйнгээ добтолжо эхилхэтэйнь зэргэ, өөрынгөө тала хамгаалхаар гэдэргээ харайлдаха юм. Тиигэжэ байтар нааданайнь тоо 68:68 боложорхибо. Эндэ Камчаткын 7, 10-дахи номерой спортсменүүд добтолхо бүридөө очконуудые абажа, шүүжэ ябагшадаа хүсэhэн байха юм. Хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада, эдэ хоёр командын нааданайнь тоо 74:74 болонхой, саашадаа наадахашье сагынь дүүрэшоод байба. Тиихэдэнь хэнэйнь хэнээ шүүhые тодоруулхын тула үшөө табан минутын нэмэлтэ саг үгтэбэ. Эндэ Камчаткын спортсменүүд нүгөөдүүлдээ орходоо булюу hайнаар, эмхи гуримтайгааршье добтолжо, хүршэнэрөө яhала тухашаруулба. Табан минутын туршада эдэнэрэй нааданай дүн 84:89 боложо, Камчаткын команда шүүбэ.

Спортын ордондо сугларагшад үдэшэ орой болоошье hаань, Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын Сахалинай областиин спортсменүүдтэй наадаха сагые хүлеэжэ ядашанхай байгаа бэлэй.

Үдэшын эгсэ найман часhaa эдэнэрэй хоорондо наадан эхилжэ, хоёр талаhаа шанга шанга добтолгонууд болобо. Эндэ манайда айлшаар ерэhэн Сахалинай областиин командын гэшүүд Буряадай АССР-эй спортсменүүдтэ hүрөө даруулхагүйе оролдон, шадал зэргээрээ оролдоно. Нааданай эхилhээр дүрбэн минутын үнгэрөөд байхада, 10:7 гэhэн тоотойгоор Сахалинай команда түрүүлжэ ябаа бэлэй. Буряадай АССР-эй баскетболистнууд Коломеец, Бабенко, Хазов, Савицкий гэгшэд үнэн бэеэ бэелhэндэл адляар добтолхо бүридөө очконуудые абажа, нааданайнгаа тоо 19:13 болгобо. Бүмбэгээ бэе бэедээ дамжуулхадаа шадамар болоhон манай спорстменүүд сагай үнгэрхэ бүри нааданайнгаа тоо улам нэмээхэ юм... Нааданай тоо 29:23 болобо. Сахалинай областиин спортсменүүд шүүгдэхэгүйе оролдон, үшөөшье тоо нэмээхэ зорилготойгоор добтолходоо, дүрбэн очко өөртөө бэшүүлбэд. Манай командын тренер Владимир Хавкин спортсменүүдээ тоогойнгоо талаар хүсэгдэхын тэндэ шэнэ хүсэ—Лисин, Двоеглазов гэгшэдээр нүгөөдүүлээ hэлгэжэрхибэ. Алимшье гэжэ бэеэ зэhэhэн эдэ хоёр наадажа орохотойгоо зэргэ очконуудые нэмээжэ мэдэбэ даа. Эдэнэрэй шанга шанга добтолго одоошье дүүрэжэ, манай команда айлшадаа 78:60 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, үшөө хоёр очко командадаа бэшүүлхэ болоно. Мүн энэ үдэр Якутай АССР-эй командатай наадаhан Хабаровскын хизаарай спортсменүүд эдэнэрээ 76:56 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, баhал хоёр очко бэшүүлhэн байна. Хоёр үдэрэй уулзалгын удаа Буряадай АССР-эй, Хабаровска хизаарай спортсменүүд түрүү hуури эзэлжэ ябана.

ИНДИРА ГАНДИИН АЯНШАЛГА

ДЕЛИ. (ТАСС). «Социализм болбол манай арадые дэбжэлтын, hалбаралтын замаар хүтэлхэ харгы мүн. Тэрэмнай индустри хүгжөөхэ, хүдөө ажахые шухала хэрэгсэлээр хангаха, ажалшадай экономическа байдал hайжаруулха харгы мүн»,—гэжэ Калькутта городто hунгуулиин урда тээхи митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Индиин премьер-министр Индира Ганди мэдүүлбэ. «Конгрессэй эмхи», «Джан Сангх» ба «Сватантра» гэхэ мэтын баруунай партинууд социализмда эсэргүү тэмсэл ябуулдаг, арадай болон национальна аша туhые хэрэгсээдэггүй гэжэ премьер-министр тэмдэглэбэ.

Швецидэ поезднууд ябахаяа болишонхой

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Стокгольмын түбэй вокзал дээрэ хүн зон үгы. Пассажирнууд харагданагүй. Гүрэнэй алба хаагшадай түбэй эмхидэ оролсодог 700 машинистнүүдэй, түмэр замай бусадшье хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэрэгшэ пятницада забастовко эхилhэн дээрэhээнь поезднууд ябахаяа болишобо. Бусад оронуудтай түмэр замай харилсаан таhалдаба. Забастовко хэгшэд салин хүлhыень нэмээхэ эрилтэ табина.

hара дээрэhээ ниидэжэ гараба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Америкын космонавтнууд А. Шепард ба Э. Митчелл гэгшэдэй hууhан hарын кабина февралиин 6-да Москвагай сагаар 21 час 48 минутада hара дээрэhээ ниидэжэ гараба.

Тиигээд тэрэл үдэртөө Москвагай сагаар 23 час 35 минутада «Аполлон-14» гэжэ замбуулинай онгосын гол бэетэй холболдоhон байгаа.

Гурбан космонавтые hуулгаhан «Аполлон-14» онгосо hарые тойроhон харгыhаа февралиин 7-ной үглөөнэй 4 час 37 минутада гаража, Газараа бусаха шэглэл абажа ниидэбэ. Программын ёhоор, «Аполлон-14» онгосын экипажай hуужа ябагша таhалгань февралиин 10-да Номгон далай дээрэ бууха ёhотой юм.

ТҮРҮҮ ҮЗЭЛТЭНЭЙ ФРОНТЫН ДЕКЛАРАЦИ

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайда байгуулагдаhан түрүү үзэлтэнэй үргэн фронтын түрүүшын пленарна заседани Монтевидеодо болобо. 11 хүнhөө бүридэhэн гүйсэдхэхы саг зуурын комитедые пленум hунгажа, Уругвайн политическэ элитэ ажал ябуулагшад тэрээндэнь оролсоо. Уругвайн Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди, христианско-демократическа партиhаа депутат Хуан Павло Терра, сүлөөрэлгын зүүнэй фронтhoo депутат Луис Педро Бонавита болон бусад тэрэ тоодо оролсоно.

Орон соогоо үндэhэн гүнзэгы хубилалта бэелүүлхын түлөө хүдэлмэришэн ангиин, студентнүүдэй, түрүү хараа бодолтой политическэ партинуудай тэмсэлынь арадай нэгэдэл туйлаха үндэhэ hуури боложо үгэбэ гээд тэмдэглэhэн декларациие гүйсэдхэхы саг үргэлжын комитет нэгэн hаналаар hайшааба.

«Бүхы арадай аша туhада, ороной дэбжэлтэдэ таарамаар үнэн зүйтэй общество томо капиталай засагай эзэрхэжэ байгаа үедэ байгуулжа болохогүйдэнь гүнзэгыгөөр этигэнги байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэбди,—гээд декларации дотор тэмдэглэгдэнэ.—Тэрэ засагhаа хахасан холоохо [illegible] национальна талаараа бэеэ даангы, байдал бодото дээрэ туйлаха зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн».

Пленум иимэ дүрбэн комисси бии болгоо: ноёд баядай эзэрхэлгэ үгы хэхэ, олзо доход тэгшээр хубааха, ороной бүхы гражданинуудай бүтээсэтэ ажалhаа үндэhэтэй ёhо гуримуудые бэелүүлхэ программа зохёохо комиссинууд бии болгогдобо.

Телефон • Телеграф • Радио
ХИЛЫН ГААНАhАА

КАПИТАЛАЙ ОРОНУУДТА[Й] АНГИИН ТЭМСЭЛ

Англиин ажалша[д] буhалгаан

20 мянга гаран хүдэлмэрил[...] Лондоной үйлсэнүүдээр ябаж[...] раад, Гайд-парк соо митинг ху[...] салин хүлhэ нэмээхэ эрилт[...] байна. 200 мянга гаран хүдэ[...] гэдүүлдэг почтын хүдэлмэрил[...] национальна профсоюзай забас[...] 15 үдэрэй турша соо үргэлж[...] байнхай. Энэ орон соохи почты[...] бан, телефонно хэлхээ холбоон[...] доошье хүдэлхөө болишонхой[...] башье профсоюзай зүйтэй ж[...] хангахаа правительстве арса[...]

Өөhэдынгөө эрилтын хангал[...] тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр [...] почтын хүдэлмэрилэгшэд эрид[...] дэнги байнад.

Англиин «Форд» компании[н] [авто]мобиль бүтээлгын бүхы заво[д] 50 мянган хүдэлмэришэд [...] үдэрөө забастовкоёо үргэлж[...] Тэдэнэр баhал салин хүлhэ [...] лүүлхэ эрилтэ табина.

Хүдэлмэришэдтэ эсэргүү [...] парламентадар абхуулха гэжэ [...] ватинна правительствын [...] байhые буруушаалгын полит[...] стачканууд энэ орон соо замха[...]

Хүдэлмэришэдтэ эсэргүү [...] буруушаалгын тэмдэг доро [...] үдэрэй забастовко хэдэн удаа [...] гэхэ гэжэ профсоюзай миллио[н] бан зуун гэшүүдые бултыень [...] hан резолюци машина бүт[...] промышленностиин хүдэлмэрил[...] дэй нэгэдэмэл профсоюзай [...] ренци дээрэ абтаба.

Бельгидэхи стачкын хүдэлөөнэй долгин

БРЮССЕЛЬ. (ТАСС). Бельгид[...] чечна хүдэлөөнэй долгин намхал[...] «Вьей монтань» гэжэ компани [...] гэжэ газарта цинк үйлэдбэри[...] тон тумо заводтой юм. Тэрэ за[...] 1600 хүдэлмэришэд hараhаа [...] соо забастовко хэжэ байнхай, [...] хүлhыень нэмээхэ, ажалайнь [...] байдал hайжаруулха эрилтэ [...] мэришэд табина.

«Главвербельж» компании[н] заводой мянгаад хүдэлмэришэд [...] бастовко соносхобо. 27 нүхэр[...] ажалhаа гаргаhые буруушаа[...] нэр забастовко хэнэ.

Эрилтэнүүдэйнгээ түлөө тэмсэл

БОНН. (ТАСС). «Люфтганза» [...] Баруун Германиин авиакомп[ани] газарай хүдэлмэрилэгшэд юб[...] үдэрөө забастовко хэжэ байнхай [...] лин хүлhэ нэмээхэ гэhэн забас[...] хэгшэдэй эрилтэ хангахаяа авиа[...] паниин дирекци арсаhаар.

«Люфтганза» гэжэ авиаком[пани] 4 мянган хүдэлмэришэд ба [...] хаагшад эрилтэнүүдэйнгээ [...] тэмсэл үргэлжэлүүлхээр эрид [...] дэнги. Самолёдуудай ниидэлгэ [...] тэй болгохо гэжэ авиакомпани[...] рекциин хэдышье оролдоо hаань [...] рэнь бүтэнэгүй.

Хүдэлмэригүйдэлгы[н] аюул

ПАРИЖ. (ТАСС). Хэдэ хадан [...] та хаахаар зэдэйнь hанааш[...] байhые Франциин горнягуу[...] шаана. 500 шахтёр Мерльба[...] род ерэжэ, Лотарингин нүүр[...] трестнүүдэй захиргаанай байшан[...] дые эзэлэн байнад. «Бидэнэр [...] hуханя, амиды ябахаяа hанаа[...] шахтануудые хаахаяа болигты[...] гэhэн лозунгнуудые табина.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Ажа[лай] журам» гэhэн түрүү [...] «КПСС-эй ээлжээтэ съезды[н] дэлэлдэ» гэhэн гаршагтай [...] формацинууд. ТАСС-ай мэдэ[...]

Хоёрдохи хуудаhанда: «Хэ[...]шон» гэжэ А. Париловай [...] лал. «Экономическа hуралсал[...]» hэн И. Парфеновой статья. [...] тэжээл ашагтайгаар хэрэгл[...] гэhэн М. Ефимовай статья.

Гурбадахи хуудаhанда: «Эр[...] тэн ба эмхидхэгшэ» гэhэн ста[...] Хилын саанаhаа абтаhан ТАСС[-ай] мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Сп[орт]тын hонин» гэhэн нэнтэ [...] доро информацинууд.

Заhабари

Манай газетын февралиин 6-[...]най номерто Ц. Шагжи[...] «Будамшуу хүбүүн» гэжэ ту[...] жаhаа абтаhан «Будамшуу[...]» Тэхын «хатанние аргалба» г[...] hэн хэhэг толилогдоо hэн. Э[...] гөөр корректорнүүдэй гэм[...] авторайнь нэрэ заагдаагүй бэ[...]шоо. Тиимэhээ авторай, уншэ[...] шадай хүлисэл гүйнабди.

Алдуу гаргагшад зэмэлэгд[...]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР Н-02340. Заказ № 87[...]